

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SPOR ORGANİZASYONLARINA
GÖNÜLLÜ KATILIM MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tanju KARA

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

HAZİRAN 2022

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SPOR ORGANİZASYONLARINA
GÖNÜLLÜ KATILIM MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tanju KARA
191208011

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nilay UTLU

HAZİRAN 2022

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı 191208011 numaralı öğrencisi Tanju Kara'nın "Üniversite Öğrencilerinin Spor Organizasyonlarına Gönüllü Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi" adlı tez çalışması 07.06.2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından Oy Birliği ile Yüksek Lisans tezi olarak *Kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

Tez Savunma Tarihi: 07/06/2022

1)Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nilay UTLU

2) Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

3) Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi. Ferhat ÇİFÇİ

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Spor Organizasyonlarına Gönüllü Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi” adlı çalışmanın, proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (07/06/2022)

Tanju KARA

ÖNSÖZ

Öncelikle, çalışma konusu belirlemede bana özgür bir alan açan ve çalışmanın bütün aşamalarında bilgi/birikimiyle, tecrübesiyle ve her türlü emeğiyle bana her fırsatta yardımcı olmaya çabalayan daha da önemlisi kendimi beraber çalıştığım için özel hissettiğim çok değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Nilay UTLU'ya, kendileriyle tanışmamdan bugüne; her koşulda, her zaman diliminde ve her alanda yanımda olduklarını hissettiren, çalışmamın ilerlemesinde çok büyük destekleri olan sevgili Safer ELMAS ve Aydan GÖZMEN ELMAS'a, hemen her konuda beni destekleyen, fikirlerini, görüşlerini çalışma boyunca benden esirgemeyen sevgili Nur ÜSTÜNDAĞ'a, katkılarından dolayı ismini zikretmeden geçemeyeceğim sevgili Petek SARAÇ'a, çalışmamın gelişmesinde, ilerlemesinde inkâr edemeyeceğim büyüklükte desteği olan sevgili Filiz SARIOĞLUNA'na, hayatımda farklı bir yeri olan ve çalışmamda da desteğini her daim hatırlatan sevgili Kubilay KARA'ya, her daim manevi olarak desteğini hissettiğim, yoğunluğuyla ünlü değerli kardeşim Oktay KARA'ya ve son olarak, burada adını yazamadığım üzerimde emeği olan bütün değerli arkadaşlarıma, hocalarıma ve aileme çok teşekkür ederim.

Haziran 2022

Tanju KARA
(Beden Eğitimi Öğretmeni)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
ÇİZELGE LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1.Spor Kavramı	4
2.2 Gönüllülük Kavramı	7
2.3 Sporda Gönüllülük.....	10
2.4. Gönüllülük Motivasyonu	13
2.4.1. İki veya Üç Boyutlu Model	15
2.4.2. Tek Boyutlu Model	16
2.4.3. Çok Boyutlu Model.....	16
2.4.4. Gönüllülük Motivasyonuna Sosyolojik Yaklaşım	18
2.5. Sporda Gönüllülük Motivasyonu	21
3. YÖNTEM	25
3.1 Araştırmanın Modeli.....	25
3.2 Evren ve Örneklem	25
3.3 Verilerin Toplanması	25
3.4 Veri Toplama Araçları.....	26
3.5. Veri Analizi	27
4. BULGULAR	28
4.1. Demografik Değişkenlere Dair Bulgular	28
4.2. Araştırma Sorularına Dair Bulgular	30
4.2.1. Üniversite Öğrencilerinin Gönüllü Olma Motivasyonlarına İlişkin Bulgular	30
4.2.2. Cinsiyet Değişkeni ile İlgili Bulgular.....	30
4.2.3. Öğrenim Görülen Üniversite Değişkeni ile İlgili Bulgular	31
4.2.4. Bölüm Değişkeni ile İlgili Bulgular	32
4.2.5. Spor Deneyimi Değişkeni ile İlgili Bulgular	33
4.2.6. Spora Başlama Yaşı Değişkeni ile İlgili Bulgular	34
4.2.7. Gelir Düzeyi Değişkeni ile İlgili Bulgular	35
5. TARTIŞMA	37
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	43
KAYNAKLAR	45
EKLER	54
ÖZGEÇMİŞ	58

KISALTMALAR

%	: Yüzde
<	: ‘Küçüktür’ işareti
=	: ‘Eşittir’ işareti
>	: ‘Büyüktür’ işareti
±	: Artı Eksi
N	: Katılımcı Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
S	: Standart Sapma
sd	: Serbestlik Derecesi
Sıra Ort.	: Sıra Ortalaması
Sıra Top.	: Sıra Toplamı
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences
T	: T değeri
\bar{x}	: Aritmetik Ortalama
α	: Cronbach Alfa
USOGMÖ	: Uluslararası Spor Organizasyonları için Gönüllü Motivasyonları Ölçeği

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3. 1. Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği'ne ve alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları	26
Çizelge 3. 2. Normallik Testi	27
Çizelge 4. 1. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	28
Çizelge 4. 2. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite çeşidine göre dağılımları	28
Çizelge 4. 3. Üniversite öğrencilerinin bölümlerine göre dağılımları	28
Çizelge 4. 4. Üniversite öğrencilerinin spor deneyim yıllarına göre dağılımları	29
Çizelge 4. 5. Üniversite öğrencilerinin spora başlama yaşına göre dağılımı	29
Çizelge 4. 6. Üniversite öğrencilerinin gelir düzeylerine göre dağılımı	29
Çizelge 4. 7. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair ortalamalar	30
Çizelge 4. 8. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları	31
Çizelge 4. 9. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları	32
Çizelge 4. 10. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının bölüm değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi sonuçları	33
Çizelge 4. 11. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının sportif deneyim değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları	34
Çizelge 4. 12. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları	35
Çizelge 4. 13. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi sonuçları	36

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2. 1. Spor Organizasyonundaki Gönüllülük Katmanları.....	11

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SPOR ORGANİZASYONLARINA GÖNÜLLÜ KATILIM MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

ÖZET

Spor organizasyonlarında gönüllülerin kullanımı, finansal, kültürel, sosyal açılardan fayda sağlamakta, yönetim anlamında da organizasyon düzenleyiciler için önemli bir kaynak sağlamaktadır. Henüz işgücüne katılım sağlamamış olan üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olması ise hem organizasyona hem de üniversite öğrencilerine farklı kapılar açmaktadır. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yöneltecek motivasyonlara dair araştırmalar yapılması gerekliliği üzerinden yapılan bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair genel motivasyon düzeylerinin, motivasyonlarına dair alt boyutların ve motivasyonlarını etkileyen demografik unsurların incelenmesidir.

Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, İstanbul'daki biri vakıf diğeri devlet olmak üzere iki üniversitenin 206 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. 7'li likert ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 25.0 programı ile yapılmış, demografik değişkenlere ilişkin veriler frekans analizine göre değerlendirilmiştir. Çalışmaya dair veriler, Uluslararası Spor Organizasyonları için Gönüllü Motivasyonları Ölçeği ile toplanmıştır. Normallik testi sonucuna göre, non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi ve Kruskal Wallis-H testi ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya dair elde edilen bulgular ışığında, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya, değerlerin ifadesi, spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarında yüksek düzeyde; dışsal ödüller alt boyutunda ise orta düzeyde motivasyona sahip olduğu görülmüştür. Demografik değişkenlere dair yapılan analizlerde, öğrenim görülen üniversite çeşidine (devlet-vakıf) göre spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve dışsal ödüller alt boyutları ile gönüllülük motivasyonu genelinde vakıf üniversitesi öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuş, diğer değişkenlerde ise istatistiksel farklılığa rastlanmamıştır.

Spor ile aktif olarak uğraşan gönüllülerin, gönüllülük motivasyonunun sosyal ve örgütsel olgularla bağlantısı olduğu, üniversite öğrencilerinin özellikle de vakıf üniversitesinde okuyanların ise gönüllülüğü kariyer aracı olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Spor, Spor Organizasyonları, Üniversite Öğrencileri, Gönüllülük, Gönüllü Motivasyonu.*

EXAMINATION OF UNIVERSITY STUDENTS MOTIVATIONS TO VOLUNTEER PARTICIPATION IN SPORTS ORGANIZATIONS

ABSTRACT

The use of volunteers in sports organizations provides financial, cultural, and social benefits, and provides an important resource for the organizers in terms of management. Volunteering of university students who have not yet joined the workforce in sports organizations opens different doors for both the organization and university students. In this context, the aim of this study, which is based on the necessity of conducting research on the motivations of university students to volunteer in sports organizations, is to examine the general motivation levels of university students to volunteer in sports organizations, the sub-dimensions of their motivation and the demographic factors that affect their motivation.

The study was carried out with the screening model, which is one of the quantitative research methods. The sample of the study consists of 206 undergraduate students from two universities in Istanbul, one of which is a foundation university, and the other is a public university. Data on the study were collected with the Volunteer Motivation Scale for International Sports Organizations. 7-point Likert scale was used. The analysis of the data was made with the SPSS 25.0 program, and the data on demographic variables were evaluated according to frequency analysis. According to the results of the normality test, analyses were performed with the Mann Whitney-U test and Kruskal Wallis-H test, which are non-parametric tests.

In the light of the findings of the study, university students have a high level of volunteering in sports organizations in the sub-dimensions of expression of values, love of sports, career orientation and interpersonal relations; In the sub-dimension of extrinsic rewards, it was seen that he had a moderate level of motivation. In the analyzes made on demographic variables, a statistically significant difference was found in favor of foundation university students in general in the sub-dimensions of love of sports, career orientation and extrinsic rewards and volunteering motivation according to the type of university (state-foundation), while no statistical difference was found in other variables.

It has been concluded that volunteering motivation of the volunteers who are actively involved in sports is related to social and organizational phenomena, and that university students, especially those studying at a foundation university, see volunteering as a career tool.

Keywords: *Sport, Sports Organization facilities, Volunteering, Volunteer Motivation.*

1. GİRİŞ

Gönüllülük, pratikte geniş bir alana sahip olması sebebiyle tanımlanmasında zorluklar yaşanan bir kavramdır. Bu sebeple araştırmacılar, gönüllülüğe dair bir çerçeve çizmek, belli anahtar kelimeler belirlemek yoluna gitmişlerdir. Bu anahtar kelimeler özgür irade, maddi kar elde etmemek ve fayda olarak saptanmıştır. Gönüllülük, kelimenin anlamına uygun şekilde bir zorunluluk olmaksızın özgür iradeyle yapılan bir işi kastetmektedir. Gönüllü olan kişi kar elde edeceği bir ücret almamaktadır. Son olarak gönüllünün yaptığı iş başka birisine ve/veya topluma fayda sağlıyor olmalıdır (Dingle, Sokolowski, Saxon-Harold, Smith ve Leigh, 2001).

Sosyal hayatın birçok alanında yer alan gönüllülük toplumların işleyişi için oldukça önemli bir hale gelmiştir. Toplumun yararı için yapılan çalışmalar toplumdaki bireylerin birbirlerine olan güvenlerini arttırmakta ve bireyler arası iş birliğini teşvik etmektedir. Gönüllülük sırasında bir araya gelen farklı gruplardan insanlar toplumundaki sosyal uyumun artmasına yardımcı olabilmektedir. Gönüllüler ortaya koydukları iş gücü ile devletlerin hizmetlerini destekleyici rol üstlenmektedir. Gönüllü iş gücü sunduğu hizmet aracılığıyla giderdiği ihtiyaçların yanında bu iş gücünün ücretsiz olması sebebiyle devletlerin ve organizasyonların ekonomilerine de katkı sunmaktadır. Birleşik Krallık'ta yürütülen bir çalışma, bir yıl içindeki gönüllü iş gücünün yaklaşık 40 milyar sterlin değerinde olduğunu ve bu oranla gayri safi milli hasılaya en büyük üçüncü katkıyı sunduğunu saptamıştır (Dingle ve ark., 2001). Devlet ve toplum nezdinde kritik önemi olan gönüllülük özel organizasyonlar içinde benzer bir önemi ve faydayı paylaşmaktadır. Spor organizasyonları da gönüllülerin sıkça yer aldığı ve organizasyonun işleyişinin büyük oranda gönüllülere dayandığı alanlardan birisidir. Gönüllüler, spor organizasyonları içerisinde ortaya koydukları nitelikli iş gücüyle organizasyonun kalitesini arttırmaktadır (Strigas ve Jackson, 2003). Hem ekonomik hem de nitelik açısından sundukları katkılar sebebiyle spor organizasyonları bünyelerinde büyük oranlarda gönüllülere yer vermektedir. 2004 Atina Olimpiyatlarında 40.000, 2012 Londra Olimpiyatlarında 70.000 ve 2020 Tokyo Olimpiyatlarında ise 70.000'in üzerinde gönüllü yer almıştır (IOC, 2004;

IOC, 2012; IOC, 2021). Gönüllülerin spor organizasyonlarında nicel ve nitel olarak bu denli büyük bir yerinin olması gönüllü motivasyonuna dair çalışmaların önemini arttırmıştır. Gönüllülerin, gönüllü olmaya dair motivasyon kaynaklarının belirlenmesi gönüllülük sürecinin daha iyi planlanmasını sağlayarak hem organizasyonun gönüllü hizmetinden aldığı verimi hem de gönüllünün sürece dair tatminini arttırmaktadır. Gönüllülerin ihtiyaçlarını ve motivasyon kaynaklarını bilmek organizasyona, gönüllüleri bireysel özelliklerine ve ilgilerine uygun görevlere yerleştirme olanağı sunmaktadır (Wang, 2004) Niteliklerine uygun görevlere yerleştirilen gönüllüler daha yüksek kalitede hizmet sunabilmektedir, dolayısıyla verimlilik artmaktadır. Organizasyonun bu hizmetten daha fazla verim elde etmesi etkinliklerin kalitesini arttırarak spor organizasyonunun ilişkili olduğu kuruluş, şehir ve ülkeye ekonomik ve toplumsal yarar sağlamaktadır (Yıldız, 2015). Bununla birlikte süreç boyunca kendilerine yönelik etkili insan kaynakları stratejileriyle karşılaşmış ve kendilerine uygun görevlere yerleştirilmiş gönüllülerin de sürece dair tatminleri artacak ve bir sonraki organizasyon için gönüllü olma motivasyonları olumlu yönde etkilenecektir (Farrell, Johnston ve Twynam, 1998). Bu bilgiler ışığında, bu çalışma da üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair genel motivasyon düzeylerinin, motivasyonlarına dair alt boyutların ve motivasyonlarını etkileyen demografik unsurların araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda cevabı aranacak sorular aşağıda verilmiştir:

1. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları hangi düzeydedir?
2. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllük motivasyonuna dair alt boyutlarının düzeyleri nelerdir?
3. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, demografik değişkenlere bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
 - a. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- b. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, öğrenim gördükleri üniversite çeşidine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- c. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, bölümlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- d. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, spor deneyimine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- e. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, spora başlama yaşına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- f. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutları, gelir düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. GENEL BİLGİLER

2.1.Spor Kavramı

Spor kelimesi, Latince “birbirinden ayırmak” ve “dağıtmak” anlamlarına gelen “disportare” veya “deportare” kelimelerinden doğmuş ve zamanla aşınarak bugünkü halini almıştır. Spor kelimesi yapısal olarak değişim geçirdiği gibi anlamca da değişime uğramıştır. Dinlenmek, eğlenmek ve hoş vakit geçirmek için yapılan tüm aktiviteleri ifade etmesinin yanı sıra, zamanla yarışmak, rekabet etmek ve başarı elde etmek için yapılan bedensel faaliyetleri de ifade eder hale gelmiştir (Alpman, 1972). Bugün spordan bahsedildiğinde insanların kafasında birbirine benzer çağrışımların olmasının yanında farklı çağrışımlar da olmaktadır. Dolayısıyla spor kavramının farklı kişilerce yapılmış farklı tanımları ortaya çıkmaktadır. Erkal, Güven ve Ayan (1998) sporu; sporcular açısından yarışa kazanmaya yönelik olarak gösterilen fiziksel, zihinsel ve teknik bir çaba, seyircileri açısından heyecan uyandıran estetik bir süreç, genel çerçevede ise anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyomekanik ve psikoloji gibi bilim dallarından aldığı destek ile gelişen ve yürütülen bilimsel bir olgu olarak tanımlamaktadır. Bir diğer tanımda, bireyin doğal çevresini beşerî çevre haline getirmesi sürecinde kazandığı becerilerini geliştirmesi, belirli kurallara uyarak araçlı veya araçsız, bireysel veya takım olarak, rekreasyon amacıyla ya da meslek olarak yaptığı sosyalleştirici, topluluğun bütünleşmesine yardımcı, zihni ve bedeni geliştiren, rekabete dayalı, dayanışmayı da içinde barındıran kültürel bir olgu olarak ifade edilmektedir (Kılıcıgil, 1985). Modern olimpiyat oyunlarının kurucusu olan Baron Pierre De Coubertin ise sporu şöyle tanımlamaktadır (Koryürek, 1996):

“İsteyerek, arzu ederek, kurallara uyarak, bazı riskleri göze alarak ve daima daha ileri gitmek üzere yapılan adali çalışmalardır. Bu çalışmalar; cesareti, iradeyi, sebatı, soğukkanlılığı, dayanıklılığı, aynı zamanda ahlaki geliştirmektedir.”

Birbirinden farklı olan bu tanımların ortak özelliklerine baktığımızda sporun bireysel dahi olsa belirli kuralları olan, beden ve zihnin ortak çalışmasını gerektiren ve daha

iyiye ulaşmayı amaçlayan sistemli bir hareketler bütünü olduğunu görüyoruz. Sürekli daha iyiye yönelmeyi amaçlayan spor aktiviteleri bir yarışma ve rekabet kültürünü doğurmuştur (Rowe, 1996). Bu kültür tarih boyunca düzenlenmiş olan farklı niteliklerdeki spor organizasyonları aracılığıyla gözlemlenebilmektedir.

Sporun ilk nerede ve ne zaman yapılmaya başlandığı tam olarak bilinmemekle birlikte, insanların doğaya uyum sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Spor ilkel çağlarda insanların, doğaya uyum sağlayıp varkalımlarını sağlayabilmek için yaptıkları hareketler ve kullandıkları aletlere kadar dayanmaktadır (Tekin ve Tekin, 2014). Doğaya uyum ve savaşa hazırlık gibi sebeplerle başlayan spor zamanla toplumsallaşarak profesyonel ve rekabete dayalı halini almıştır (Rowe, 1996). Toplumsal bir olgu olarak sporun tarihte nerede ve ne zaman başladığına baktığımızda farklı bulgulara ulaşmaktayız. Olimpiyat oyunlarının M.Ö. 776 yılında Olimpia'da başladığı kabul edilir ancak tersi bulgular da bulunmaktadır (Tekin ve Tekin, 2014). Homeros'un İlyada ve Odessa adlı eserinde, uzun yıllardır Olimpia'da düzenlenen spor organizasyonlarından bahsedilmektedir (Scanlon, 2006). Bazı arkeolojik bulgular da bu spor etkinliklerinin kabul edilenden daha eski tarihlerden itibaren yapıldığına işaret etmektedir (Kyrieleis, 2003; akt. Tekin ve Tekin, 2014). Bununla birlikte en uzun süren ve en çok bilineni Olimpia'daki oyunlardır (Tekin ve Tekin, 2014). Olimpia'daki oyunların başlama sebeplerine baktığımızda din ve siyasetin önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Yunan mitolojisinin yüce tanrısı olan Zeus'a sadakat ve inançlarını sunmak istemelerinin yanı sıra yirmi site devleti arasındaki barışı sağlamak ve sürdürmek de oyunların düzenlenme amaçlarının başlıcalarıdır. Bu amaçlar doğrultusunda Antik olimpiyat oyunları 1200 sene düzenli olarak devam etmiştir. Antik olimpiyat oyunlarının çökmesinin tıpkı başlamasındaki gibi dini, siyasi ve toplumsal sebepleri bulunmaktadır. Çöküşün başlangıcı olarak kitaplara ve sanata olan ilginin spora olan ilgiyi azaltması gösterilmektedir (Tekin ve Tekin, 2014). Toplumda gerçekleşen bu değişimlerin yanı sıra büyük çapta siyasi değişimler de olmuş ve Roma İmparatorluğu Yunan topraklarını, kendi topraklarına katmıştır. Romalıların beraberinde getirdikleri kültürel ve toplumsal yapıları olimpiyat oyunlarında değişiklikler olmasına sebebiyet vermiştir. Romalılarla birlikte olimpiyat oyunları para, eğlence ve izleyiciyi tatminin amaç haline geldiği ve saldırganlık içeren gösterilerin ön plana çıktığı bir atmosfere bürünmüştür (Tekin ve Tekin, 2014;

Karaküçük, 1988). Romalılar Hristiyanlığı kabul ettikten sonra Yunanların çok tanrılı dinlerinden izler taşıyan olimpiik oyunlar Roma İmparatoru Büyük Theodosius tarafından M.S. 393-394 yılında süresiz olarak sonlandırılmıştır (Tekin ve Tekin, 2014). Olimpiyatlar 1896 yılında Fransız Baron De Pierre Coubertin'in senelerce süren çabaları sonucunda yeniden başlamıştır. Coubertin, spor aracılığıyla gençleri bedensel ve zihinsel olarak daha dinamik hale getirmek, dayanıklılıklarını arttırmak, onlara erdemli ve güçlü rol modeller vermek isterken; uluslararası düzeyde de toplumlar arası temasları arttırarak barış ortamını geliştirmek ve gerginliklerin daha sağlıklı bir rekabet ortamında giderilmesini amaçlıyordu (Koryürek, 1996; Özdilek, Entürk ve Döşyılmaz, 2015). Bu hedefler doğrultusunda yola çıkarak Modern Olimpiyat oyunlarını kurmuştur. Modern Olimpiyat oyunları, Antik Olimpiyatların aksine laik ve ayrımcılığın reddedildiği bir yapıya sahip olarak kurulmuştur (Fıratlı, 1988).

Sporun tarihine ve spor organizasyonlarından en eskisi ve en itibarlı olan Olimpiyatların tarihine bakıldığında sporun toplumla karşılıklı etkileşim içerisinde olan bir olgu olduğu daha net olarak görülmektedir. Spor, bireye fiziksel dayanıklılık ve gücün yanında zaman, istek, ihtiyaç ve davranışlarını yönetme disiplini de kazandırmaktadır. Kendini etkili bir şekilde kontrol etme ve düzenleyebilme becerisi artan birey daha sağlıklı ilişkiler kurabilmektedir. Ayrıca, profesyonel olarak yapılan spor bireye istihdam sağlamak ve sosyal statü kazandırmaktadır (Yetim, 2000). Birey düzeyinde gerçekleşen bu kazanımlar, bütüne yani topluma da sirayet etmektedir. Daha sağlıklı gençler ilerde daha sağlıklı yaşlılar haline gelmektedirler. Bireylerin saldırgan, rekabetçi yönlerini dönüştürüp daha sağlıklı bir şekilde ifade edebilmelerine ortam sağlayarak toplum huzuruna katkıda bulunmaktadır. Bireysel düzeydeki bu katkıların yanı sıra spor, özellikle organizasyonlar aracılığıyla gruplar ve topluluklar düzleminde de kazanımlar sağlamaktadır. Topluma dair aidiyeti arttırır, sosyal sorumluluk bilincini ve kolektif çalışma pratiğini geliştirir. Ülkeler arası teması arttırarak diplomasiye katkı sunar. Ülkeler arasında artan temas turizmi arttırıp ülkenin ekonomisine ve tanıtımına katkı sunar (Yetim, 2000). İç ve dış turizmin artması gruplar arası ilişkileri de olumlu etkileyebilmektedir. Farklı gruplar arasında gerçekleşen temas, temasın özelliklerine de bağlı olarak kalıp yargıları ve ön yargıları değiştirebilmektedir (Aronson, Wilson ve Akert, 2012). Sonuç olarak,

sporun ve spor organizasyonlarının toplumları çeşitli yönlerden etkileme gücüne sahip olduğu görülmektedir.

Toplumu ve bireyleri çeşitli alanlarda olumlu yönde etkileme ve destekleme gücü olan spor organizasyonlarının, organizasyonun büyüklüğüne göre değişen oranlarda ekonomik giderleri olmaktadır. Altyapı iyileştirmeleri, spor etkinlikleri için gerekli olan yapılar gibi büyük harcama alanlarının yanında ekonomik gider kalemlerinden birisini de iş gücü oluşturmaktadır (Hiller, 2006). Spor organizasyonları düzenlenirken farklı mesleklerden ve farklı niteliklerde iş gücüne ihtiyaç duyulur. Var olan iş gücü ihtiyacının bir kısmının gönüllüler aracılığıyla giderilmesi, ekonomik giderlerde azalmaya yardımcı olduğu gibi farklı niteliklere sahip insanların organizasyona katkı sunmasını ve kalitenin artmasını da sağlamaktadır (Cnaan, Goldberg-Glen, 1991). Gönüllüler, ücret almadıkları için ücret alan çalışanlara kıyasla daha özgür bir şekilde olumsuz geri bildirim verebilmekte ve fikir beyan edebilmektedirler ve bu durum organizasyonun kalitesini olumlu yönde etkilemektedir. Bununla birlikte gönüllüler hem sundukları katkılar ile hem de varlıklarıyla organizasyonun itibarını arttırmaktadır (Bang, Chelladurai, 2009). Tüm bu katkılarını sebebi ile gönüllüler özellikle büyük spor organizasyonları için kritik öneme sahip hale gelmişlerdir (Reeser, Berg, Rhea ve Willick, 2005). Gönüllülüğün öneminin artması nitelikli ve kaliteli gönüllülerin spor organizasyonlarına katılımının artırılması ve bu katılımın sürdürülmesini de önemli hale getirmiştir (Kim ve ark, 2010).

2.2 Gönüllülük Kavramı

Gönüllüler günümüz toplumlarında önemli bir yere sahiptir. Çok çeşitli alanlarda çalışarak, toplum hayatının sürdürülmesine katkı sunmaktadırlar (Cuskelly, Hoye ve Auld, 2006). Gönüllü aktivitelerindeki bu çeşitlilik, gönüllülük kavramının tanımlanmasında sıkıntılara yol açmıştır. Hangi aktivitenin gönüllülük kapsamına girdiği konusunda yaşanan kafa karışıklığı, araştırmaları ve gönüllü aktivitelerin raporlanmasını zora sokmuştur (Cnaan, Handy ve Wadsworth, 1996). Bu sebeple Cnaan ve arkadaşları (1996), gönüllülük terimine dair net bir çerçeve belirlemek istemişler ve şu ana kadar yapılmış gönüllülük tanımlarını inceleyerek 4 temel boyut elde etmişlerdir:

- Özgür seçim

- Özgür irade
- Kısmi zorlama
- Zorlama
- Karşılık
 - Hiç yok
 - Beklenmiyor
 - Zaruri harcamaların karşılanması
 - Düşük oranlı ödeme
- Yapı
 - Resmi
 - Gayri resmi
- Hedeflenen fayda
 - Başkalarına/yabancılara fayda
 - Akraba veya arkadaşlara fayda
 - Kendine fayda

Cnaan ve arkadaşlarının (1996), elde ettikleri dört boyut kendi içlerinde kategorilere ayrılmakta ve saf gönüllülükten daha geniş kapsamlı bir gönüllülüğe doğru gönüllüğün boyutlarını derecelendirmektedir. Saf gönüllülük, kişinin tamamen özgür iradesi ile karşılıksız bir şekilde resmi bir organizasyon içinde yer alması ve faydalanıcılarla hiçbir bağının olmamasına karşılık gelmektedir. Gönüllülüğün ne olduğuna dair insanların algıları ele alındığında özellikle gönüllülük eyleminin gönüllüye maliyeti ve yarar sağlayıp sağlamadığı ön plana çıkmaktadır (Handy, Cnaan, Brudney, Ascoli, Mejis ve Ranade, 2000). Gönüllünün gönüllü olarak yaptığı eylemlerden yarar sağlıyor olması onun daha az gönüllü olarak algılanmasına neden olurken, gönüllü olarak yapılan eylemin gönüllüye maliyetlerinin yüksek olması onun daha fazla gönüllü olarak algılanmasını sağlamaktadır (Handy ve ark., 2000). Gönüllünün ödeme alıp almaması durumu gönüllüğün tanımlanması noktasında tartışmalı bir konu olarak sürmektedir. Bununla birlikte gönüllülerin, gönüllü eylemi yerine getirirken zaruri olarak ortaya çıkan yol ve yemek gibi harcamalarının

organizasyonca karşılanabileceği de düşünülmektedir (Holmes, Smith, Binney ve Baum, 2010).

Birleşmiş Milletler 2001'deki "Gönüllüler Yılı" kapsamında, gönüllülük ile ilgili araştırmalar yapmayı planlayan kişiler için bir rehber hazırlamıştır. Gönüllülüğün tanımına dair üç kriter belirlemiştir (akt. Musick ve Wilson, 2007):

- Maddi kazanç hedeflemiyor olmak
- Özgür irade
- Üçüncü kişilere fayda

Birleşmiş Milletler, bu tanımdaki kriterlere dair bazı uyarılar da eklemiştir. Gönüllülerin maddi kazanç hedeflemiyor olması gerektiğiyle birlikte onlara piyasa değerini geçmeyecek şekilde ödeme yapılabileceğini veya masraflarının karşılanabileceğini de belirtmiştir. İnsanların sosyal çevrelerinden veyahut iş çevresinden onay alabilmek isteğiyle gönüllü olabildiklerinin ancak bunun zorunda olarak yapmak ya da zorunda olarak yapmak için zorlanmakla aynı şey olmadığı söylendi. Son olarak gönüllü çalışmanın faydalanicılarının arkadaş, komşu veya tamamen yabancı kişiler olabilmesiyle birlikte "çevre" ya da "sanat" gibi daha soyut gerekçelerinin de olabileceği ifade edilmiştir (Musick ve Wilson, 2007).

Tüm bu bilgiler sonucunda gönüllülük; kişinin özgür iradesiyle katıldığı, maddi kazanç hedeflemeksizin yapılan ancak masraflar oranında ödeme alınabilen, bir yapı içerisinde gerçekleştirilen ve üçüncü kişilere fayda sağlayan eylemler bütünü olarak tanımlanabilir.

Gönüllülük, topluluklarda zamanla ortaya çıkan ihtiyaçlardan dolayı doğmuş ve devlet ya da tüzel kişilerce kurumsallaştırılmıştır (Güngör, 2014). Gelişmiş ülkelerdeki hükümetler zamanla gönüllülüğe daha çok önem vermeye başlamıştır. Eski İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher, gönüllü hareketinin sosyal refah sağlanması yolunda merkezi bir konumda olduğuna ve yasal hizmetlerin gönüllülük hareketleri sonucunda eksik kalan alanların doldurulması için finanse edilmesi gerektiğine dair inancını dile getirmiştir. Özellikle gelişmiş ülkelerde kâr amacı gütmeyen birçok kuruluş ve devlet kurumu gönüllü iş gücüne sırtını dayamaktadır (Musick ve Wilson, 2007). Gönüllülerin katkısı olmaksızın gelişmiş ülkelerdeki yaşam kalitesinin düşeceği ve alınan hizmetler için çok daha fazla ödeme yapılması

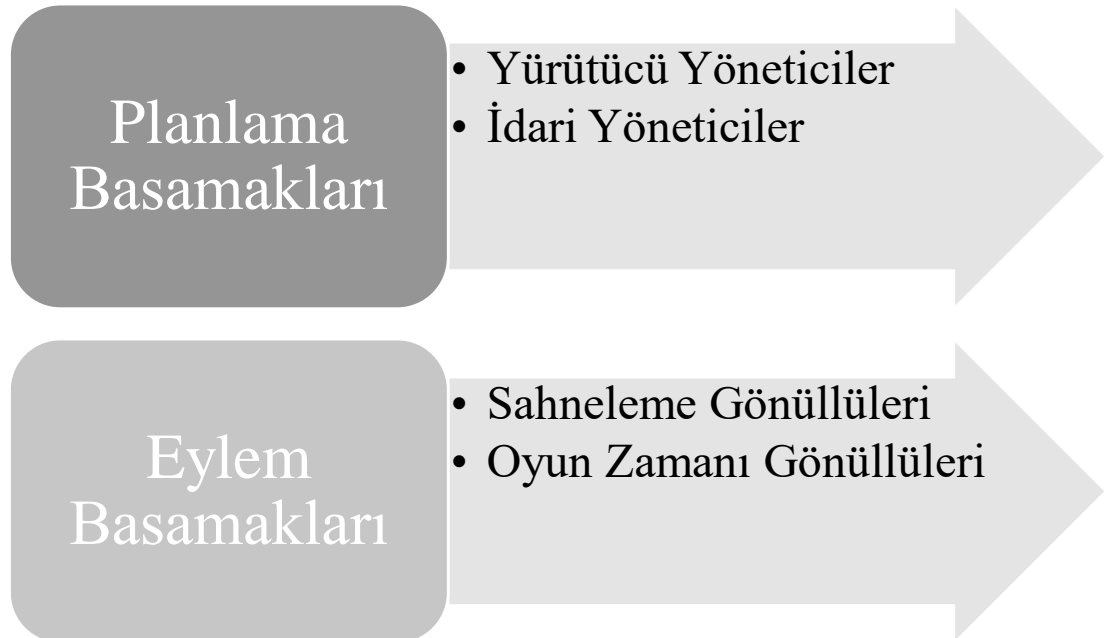
gerekeceği düşünülmektedir. Gönüllülerin olmadığı bir senaryoda, topluluk olmaya dair anlamların da olumsuz etkileneceği öngörülmektedir. Gönüllülüğün topluma olan faydaları genelde sosyal sermaye, sosyal uyum ve sivil toplum kavramları ile ifade edilmektedir. Bu kavramların birbirleriyle ilişkili olmasıyla birlikte özellikle sosyal sermayenin, gönüllülüğün ve güçlü bir gönüllü sektörünün önemli sonuçları arasında olduğu belirtilmektedir (Cuskelly ve ark., 2006). Sosyal sermaye genel anlamda sivil katılım, güven ve karşılıklı yükümlülük kavramları ile ilişkili bağlamsal bir özellik olarak özetlenmektedir (Jarvie, 2003).

2.3 Sporda Gönüllülük

Gönüllüler farklı büyüklükteki spor organizasyonları ve spor kulüplerine sundukları katkılarıyla spor için hayati bir konumda bulunmaktadır. Gönüllüler spor organizasyonlarına yönetim, idari ve hizmet alanlarında katkılar sunmaktadır (Cuskelly ve ark., 2006). Spor gönüllülüğünün artan önemi ile birlikte spor gönüllülüğüne dair bir tanım ihtiyacı doğmuştur. Avusturya spor komisyonu spor gönüllülüğünü; organize spor ve fiziksel aktiviteleri desteklemek, düzenlemek ve/veya yürütmek için üstlenilen roller olarak tanımlamaktadır (ABS, 2002). Sport England ise daha kapsamlı bir tanım yaparak; spor gönüllülüğünün bir kurum dahilinde veya kurum dışı hiçbir ücret almaksızın ya da sadece masraflarının karşılanmasıyla sporda başkalarına yardım eden kişiler olarak betimlemiştir. (Sport England, 2002). Bu tanımlar genel olarak gönüllülük kavramına dair yapılan tanımlarla paralellik göstermektedir (Cnaan ve ark., 1996).

Spor gönüllülerinin öneminin giderek artmasında organizasyonlara çok çeşitli alanlarda büyük katkılar sunmalarının etkisi bulunmaktadır. Spor gönüllülüğünün en çok göze çarpan katkı alanlarından birisi ekonomiktir. Solberg (2003), 1999 Buz Hokeyi şampiyonası odağında etkinlik gönüllülerinin ekonomiye olan katkılarının sistematik analizini yapmıştır. 71.000 saatten fazla katkıda bulunan 800 gönüllünün etkinliğe piyasa değeri yüksek hizmetler sunduğu bununla birlikte harcadıkları zamanın yerel ekonomiye sundukları düzenli katkının önüne geçmediği bulgulanmıştır. 1999 Buz Hokeyi şampiyonası görece daha düşük ölçekli bir organizasyondur. 2000 Sydney ve 2004 Atina olimpiyatlarının organizasyonuna 40.000'in üstünde gönüllü katılmıştır. 2008 Beijing Olimpiyatlarının organizasyonuna ise 100.000 gönüllü katılmıştır (Yan ve Chen, 2008). Olimpiyatlar

ölçeğinde organizasyonlar düşünülürken gönüllülerin sunduğu piyasa değeri yüksek hizmetler çok daha kritik olacaktır. Gönüllülüğün finansal katkıları; spor ve eğlence organizasyonlarına, gönüllülüğe dikkat etmeleri için yeterince sebep veriyor olsa da gönüllülüğün organizasyonlara başka faydaları da bulunmaktadır. Gönüllülük, etkinliklerin ve kuruluşun güvenilirliğini arttırmakta ve organizasyona meşruiyet kazandırmaktadır. Gönüllüler, yerel halk içerisinde geldikleri için kuruluş ve toplumu birbirine bağlayıcı nitelikte olmaktadır. Yerel halk ile organizasyon arasındaki bir köprü niteliğinde olmaları ve finansal kazanç hedefiyle orada bulunmamaları sebebiyle organizasyona açık ve yapıcı eleştiriler sunabilmektedirler. Aynı zamanda organizasyonun sözcüsü olup halkla ilişkiler işlevini de görebilmektedirler (Bang ve Chelladurai, 2009). Gönüllülerin bir işlevi haline gelen halkla ilişkiler sadece yerel halkla sınırlı kalmamaktadır. Gönüllüler sıklıkla “Oyunların yüzü” olarak görülmekte, etkinlik ve organizasyon komitesi ile ilgili olumlu bir imaj çizmektedirler (Doherty, 2009). Daha geniş çerçevedeki bu katkıların yanında spor gönüllülerinin organizasyondaki süreçleri boyunca yerine getirdikleri görevler bulunmaktadır. Gönüllülerin organizasyon içerisinde yer aldıkları görevler iki ana kategoriye bağlı dört kategoriye göre sınıflandırılabilir (Mallen ve Adams, 2008).

Şekil 2. 1. Spor Organizasyonundaki Gönüllülük Katmanları

Planlama kategorisindeki yürütücü (executive) yöneticiler, genellikle yönetim kurulunda çalışır ve ikinci bir ev sahibi gibi olurlar. Organizasyonun misyonunu ve

vizyonunu belirlerler. İdari yöneticiler (managerial) ise organizasyona dair idari işlerin planlanmasında ve yürütülmesinde rol oynarlar. Planlama kategorisindeki gönüllüler genellikle spor etkinliğinin başlamasından birkaç yıl önce organizasyona dahil olur ve tüm süreçte aktif olarak yer alırlar (Mallen ve Adams, 2008).

Operasyon kategorisindeki sahneleme (staging) gönüllüleri, organizasyona etkinlikten bir sene öncesine kadar katılır ve kısa vadeli hazırlıklardan sorumlu olurlar. Gönüllülerle iletişim kurup ve görevlerini programlamak ve spora özel yarışmayı organize etmek gibi görevler üstlenirler. Oyun zamanı gönüllüleri ise etkinlik aşamasında organizasyona katılır, tüm etkinlik boyunca sahada aktif olarak yer alır ve hizmet sunarlar (Mallen ve Adams, 2008).

Cuskelly ve arkadaşları (2006), spor organizasyonlarında gönüllülerin görev alabileceği çeşitli alanları listelemişlerdir;

- Takım yönetimi ve bağlantı
- Medya
- İkram ve misafirperverlik
- Mekân yönetimi
- Pazarlama
- Kalabalık kontrolü
- Muhasebe
- Risk yönetimi
- İlk yardım
- Etkinlik yönetimi
- Kayıt
- Gönüllü süpervizyonu ve yönetimi

Gönüllülerin görev alabileceği bu roller bazı nitelikler, deneyim ve bazen de özel eğitim gerektirmektedir. Rollerin karmaşıklık düzeyi etkinliğin türüne, süresine ve boyutuna göre değişecektir. Bazı roller öncesinden uzun bir hazırlık süreci gerektirirken bazı roller ise gerektirmemektedir (Cuskelly ve ark. 2006).

Spor etkinliklerinde gönüllü olan kişilerin demografik özelliklerinin araştırıldığı çalışmalar yapılmıştır. Erkek ve kadın dağılımının etkinliğin doğasına göre değiştiğini bulmuştur. Ayrıca çoğu spor gönüllüsünün genel nüfusa göre

eğitimlerinin yüksek olduğunu ve profesyonellerden gelme olasılıklarının daha fazla olduğunu saptamıştır (Treuren ve Monga, 2002).

2.4. Gönüllülük Motivasyonu

Motivasyon kelimesi, “hareket ettirme, hareketlendirme” anlamındaki latince “movere” kelimesinden gelmektedir. Türkçedeki karşılığı isteklendirme ve güdülemedir (TDK, 2022). Motivasyon; insanları harekete geçirmek, hedeflerine yönelik davranış geliştirmek ve hedefe yönelik çabayı sürdürmek gibi üç işleve hizmet eden bir güç olarak tanımlanmaktadır (Porter, Bigley ve Steers, 2003). Bir başka tanıma göre motivasyon; bireyin, fiziksel ya da psikolojik bir ihtiyacını tatmin edebilmek amacıyla, o ihtiyaca yönelik davranışı sergileme istekliliği olarak ifade edilmektedir (Robbins ve Judge, 2012).

Motivasyonun tanımı gibi motivasyonun kaynağının ne olduğuna dair teorilerde çeşitlilik göstermektedir. Motivasyon teorileri, kapsam ve süreç olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Kapsam teorileri, kişinin hedefi doğrultusunda harekete geçmesine sebep olan nedenlerin içsel unsurlardan kaynaklandığını söylemektedir. Süreç teorileri ise, içsel unsurlar dışında bireyin harekete geçmesine ve bu hareketi sürdürmesine sebep olan çeşitli dışsal unsurlar olduğunu söylemektedir (Koçel, 2020).

Gönüllü motivasyonu ve memnuniyeti, gönüllülerin performansını ve elde tutulmalarını etkileyen faktörlerin saptanmasını amaçlayan araştırmaların odak noktası olmuştur (Cuskelly ve ark., 2006). Araştırmalar gönüllüleri motive eden unsurların neler olduğuyla ilgili olarak uzlaşma içerisinde olmasalar da gönüllü motivasyonunun karmaşık ve çok yönlü olduğu yönünde uzlaşma içerisinde gözükmektedirler (Winniford, Carpenter ve Grider; 1997; Cuskelly ve Harrington, 1997). Aynı organizasyon içindeki gönüllülerin farklı hedefleri olabilir, aynı hedefleri olan kişiler farklı organizasyonlarda olabilir ya da gönüllü olmayabilir (Cuskelly ve ark., 2006). Bu araştırmaların çoğu gönüllülüğe dair bireysel motivasyonları veya bu motivasyonlara dair genel kategorileri tanımlamaktadır (Cnaan ve ark., 1996; Davies, 1998; Clary ve Snyder, 1991; Penner ve Finkelstein, 1998; Fairley, Kellett ve Green, 2007). Bu araştırmaların bazıları bireyleri motivasyonlarına göre tanımlama ya da motivasyonları listelemeyi seçerken bazıları da gönüllülerin çok yönlü amaçlarını anlamak için daha yapılandırılmış ve teorik

yaklaşımlar geliştirmişlerdir. Örneğın Davies (1998); sosyal temas, bir diğeri ne yardım, boş zamanının doldurmak, tanınırlık elde etmek, kendisinden beklenenleri karşılamak, organizasyonun hedeflerine ulaşmasına yardım etmek, kişisel gelişim, becerilerini geliştirmek, eğlenmek, başarı duygusuna sahip olmak, kendini ifade etmek ve benlik imajını geliştirmek gibi bir dizi genel motivasyon sıralamaktadır. Buna karşılık Clary and Snyder (1991)'in, daha çok kabul gören ve daha kapsayıcı olan işlevsel teorisi, insanların aynı gönüllülük organizasyonlarına dahil olmalarına rağmen, tatmin etmek adına harekete geçtikleri sosyopsikolojik amaçlarının oldukça çeşitli olabileceğini söylemektedir.

Gönüllülük motivasyonu araştırmalarının tarihine bakıldığında 1970'lerde bu alana dair araştırmalarda bir artış ortaya çıktığı görülmektedir (Esmond ve Dunlop, 2004). Tapp ve Spanier (1973), yardım hattı gönüllüleri ile üniversite öğrencilerinin tutum ve motivasyonlarını karşılaştırdı. Howarth (1976), gönüllü motivasyonuna dair daha fazla bilgi sağlamak adına sosyal vicdan ve başkaları için endişe ile ilgili sorular olan, kendisinin geliştirdiği bir kişilik anketini kullandı. Howarth (1976); gönüllünün kaygının bir formu olan vicdan tarafından harekete geçtiğini ve bu kaygıyı azalmak için çalıştığını ifade etmiştir. Yine bu dönemde Gidron (1978), gönüllü olmaya dair motivasyonun kişisel (kendini gerçekleştirme), sosyal (sosyal ağlarını geliştirmek) veya dolaylı ekonomik (çalışma deneyimi kazanmak) ödüllerden kaynaklanabileceğini söylemiştir. Gidron (1978), Çalışması sonucunda motivasyonların ve ödüllerin yaşa göre değişebileceğini bulmuştur. Daha yaşlı gönüllülerin sosyal ilişkilere, daha genç gönüllülerin ise çalışma deneyimi kazanmaya daha fazla değer verdiğini bulmuştur.

1980'li yıllara gelindiğinde gönüllü motivasyonuna odaklanan araştırmalar daha da artmıştır. 1980'li yıllardan itibaren gönüllü motivasyonuna dair yapılan araştırmalar üç ana model altında incelenebilmektedir. Araştırmacılar çalışmalarını sırasında bu modellerden birini kullanmakta veya bu modeller içinde yer alan ölçekleri kendi çalışmalarına uyarlamaktadırlar (Esmond ve Dunlop, 2004):

- ✓ İki veya üç boyutlu model
- ✓ Tek boyutlu model
- ✓ Çok boyutlu model

2.4.1. İki veya Üç Boyutlu Model

Horton-Smith (1981), gönüllü motivasyonunu anlamak için iki faktörlü bir model geliştirdi. Bu modele göre gönüllüler altruistik (özgeci) güdüler veya egoistik (ben merkezci) güdüler tarafından harekete geçirilmektedir (Horton-Smith, 1981).

- ✓ Altruistik güdüler: Bir başkasına edilen yardımdan duyulan haz gibi maddi olmayan ödüller
- ✓ Egoistik güdüler: Maddi ödüller (Esmond ve Dunlop, 2004).

Frisch ve Gerrard (1981), 455 Kızılhaç gönüllüsü ile yaptıkları çalışmalarında, Horton-Smith'in geliştirdiği iki faktörlü modeli güçlendirici sonuçlar elde ettiler. Çalışmaları sonucunda insanların ya başkaları için endişelenme gibi altruistik güdülerle ya da kendilerine dair duydukları kaygıyı içeren egoistik güdülerle gönüllü olmaya motive olduklarını bulgulamışlardır. Bununla birlikte gençlerin ve yetişkinlerin gönüllü olma motivasyonları açısından farklılaştıklarını bulmuşlardır. Yetişkinler altruistik güdülere daha fazla vurgu yaparken, gençlerin egoistik güdülere daha fazla vurgu yaptığı saptanmıştır (Frisch ve Gerrard, 1981). Bu sonuç daha önce yapılan çalışmalarla tutarlıdır (Gottlieb, 1974). Bununla birlikte altruistik ve egoistik dışında ek nedenler de ortaya çıkmıştır. Bazı katılımcıların “karşılıklılık normunu” gerekçe olarak sundukları görülmüştür. Kızılhaç'tan daha önce kendileri veya aile üyeleri tarafından alınan hizmetlerin iadesi olarak gönüllü hizmet verdiklerini söylemişlerdir. Bazı katılımcılar da yakın bir arkadaş veya aile üyesinden etkilendiğini söylemiştir (Frisch ve Gerrard, 1981). Bu tür bir etkinin toplum yanlısı davranışta bulunma eğiliminin “sosyal öğrenme teorisi” ile bağlantılı olabileceğini düşünen araştırmalarla tutarlıdır (Mussen ve Eisenberg-Berg, 1977). Gönüllülerin bir kısmı Kızılhaç'ı sosyal destek kaynağı olarak gördüğünü söylemiştir. Bu bulgu, Riessman'ın (1965) yardım etmenin yardım edilenle birlikte yardım edene de fayda sağladığını söyleyen “yardımcı terapi ilkesini” destekler niteliktedir.

Morrow-Howell ve Mui (1989) yaptıkları çalışmalarında yetişkin gönüllülerin motivasyonlarını üç boyutta ele almışlardır:

- Altruistik (başkalarına yardım etmek)
- Maddi (anı biriktirmek, özgeçmişine yazmak ve kariyerine katkı sunmak)
- Sosyal (kişilerarası ilişkiler) (Wang, 2004)

1980'lerin ilerleyen yıllarında gönüllü motivasyonuna dair teorilerde, Maslow'un (1965) "İhtiyaçlar Hiyerarşisi" ve Herzberg'in (1966) "Motivasyonel-Hijyen Teorisi" dikkate alınmaya başlandı. Gönüllü motivasyonunu anlamaya yönelik çalışmalarda en çok kabul gören motivasyon teorisi ise McClelland, Atkinson ve Lowell'ın (1953) üç boyutlu modeli olmuştur. McClelland, Atkinson ve Lowell (1953), bireylerin iş ile ilişkili motivasyonlarını belirleyen üç temel güdü belirlemişlerdir; güç, başarı ve ilişki kurma ihtiyacı (akt.Esmond ve Dunlop, 2004).

Sonuç olarak, 1980'lerde iki veya üç boyutlu modellere odaklanan araştırmaların artması, gönüllülerin karmaşık motivasyonlarının anlaşılmasına önemli bir katkı sunmuştur. Bununla birlikte, bu araştırmalarında örneklem ve ampirik kanıtlara dayanmama gibi sınırlılıkları mevcuttur.

2.4.2. Tek Boyutlu Model

Cnaan ve Goldberg-Glen (1991), gönüllü motivasyonuna dair yaptıkları çalışmalarında öncelikle kendilerinden önceki araştırmaların eksikliklerini incelemiş ve bu eksiklikleri ortadan kaldırmaya yönelik bir model geliştirmişlerdir. Önceki araştırmaların tutarlı ve sistematik olmadığını ve "iki veya üç boyutlu modele" yönelik araştırmalardan çok azının içerik analizinin ötesine geçtiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte yine "iki veya üç boyutlu modelin", farklı güdüler arasındaki karşılıklı ilişkileri ele almadığını söylemişler ve çalışmalarında bu konuya da eğilmişlerdir. Aynı çalışmada "Gönüllülük için Motivasyon" ölçeğini geliştirmişlerdir. Araştırma sonucunda, gönüllülerin gönüllülük için hem altruistik (özgeci) hem de egoistik (ben merkezci) motivasyonları olduğu sonucuna varmışlardır. Diğer çalışma bulgularının aksine; gönüllülerin farklı güdü türleri arasında bir seçim yapmadıklarını, yalnızca bir güdü ile hareket etmediklerini belirtmişlerdir. Tüm gönüllülük deneyiminin, bu güdülerin bir kombinasyonu olduğu dolayısıyla gönüllü motivasyonunu açıklayan modelin tek boyutlu olduğunu ifade etmişlerdir.

2.4.3. Çok Boyutlu Model

1990'ların başında gönüllü motivasyonunu anlamak için başka bir model daha ortaya çıkmıştır. Çok boyutlu model, Katz (1960) ve Smith, Bruner ve White (1956) tarafından tutumların daha iyi anlaşılmasına dair geliştirilen işlevselci yaklaşımın

motivasyon teorilerine yansımından ortaya çıkmıştır (Esmond ve Dunlop, 2004). Çok boyutlu model, Clary, Snyder, Ridge, Copeland, Stukas, Haugen ve Miene tarafından 1998 de geliştirilmiştir. Clary, Snyder ve arkadaşları (1998), tutumların bazı psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına hizmet etmeleri sebebiyle sürdürdüklerini söyleyen Katz'ın (1960) işlevselci yaklaşımını gönüllü motivasyonuna uyarlamışlardır. İşlevselci kuramsallaştırmanın merkezi ilkesi, insanların benzer eylemleri farklı psikolojik işlevlerin hizmetinde gerçekleştirebilecekleri ifadesidir. Clary, Snyder ve arkadaşları da (1998), bu ilkedan yola çıkarak yüzeyle oldukça benzer görünen gönüllülük eylemlerinin, önemli ölçüde farklı motivasyonel süreçleri yansıtabileceğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca gönüllülüğün hizmet ettiği işlevlerin, bu tür bir yardım davranışının başlatılması ve sürdürülmesini etkileyen dinamikleri anlamamıza yardım edebileceğini söylemişlerdir. Bu doğrultuda gönüllülüğe hizmet eden altı motivasyonel işlev bulmuşlardır (Clary, Snyder ve arkadaşları, 1998):

- ✓ Değerler: Gönüllü olma deneyiminin bireylere başkaları için özgecil ve insanı kaygılarla ilgili değerlerini ifade etme olanağı vermesi işlevidir. Başkaları için duyulan endişe gönüllü gönüllülüğün karakteristik özelliklerinden birisidir (Anderson ve Moore, 1978) ve gönüllü olan ile gönüllü olmayanı ayıran bir özellik olarak görülebilmektedir (Allen ve Rushton. 1983). 2001'de Illinois sakinleri arasında yapılan bir ankette bağlantı kurulan gönüllülerin çoğu, değer odaklı güdülerden bahsetmişlerdir. Neredeyse tamamı (%93) topluluklarını daha iyi bir yer haline getirmek istediklerini söyledi; %65'i ise bunu herkesin yapması gerektiğini düşündükleri için yaptıklarını söylemiştir (Profile of Illinois, 2001).
- ✓ Anlama: Gönüllülüğün; yeni öğrenme deneyimlerine ve başka bir ortam ya da koşulda uygulanamayacak bilgi ve becerilerin kullanılmasına olanak tanınmasını ifade eder. Barlow ve Hainsworth (2001) artrit hastaları ile yaptıkları gönüllü motivasyonu çalışması sonucunda bazı gönüllülerin motivasyon sebebi olarak; artritle baş etmeye dair kursta edindikleri becerilerini pekiştirmeyi, artride dair daha derin bir anlayış edinmeyi ve kurs içerisinde edindikleri bilgileri başkaları ile paylaşma arzusunu ifade ettikleri görülmüştür.

- ✓ Sosyal: Bireyin gönüllülük eylemi aracılığıyla arkadaşları ile bağlantıda kalması veya önemli olan diğerlerinin onayını kazanması işlevini ifade etmektedir. Thompson'ın (1993) gönüllü itfaiyecilerle yaptığı çalışmasında katılımcıların bazıları ekip içi arkadaşlıkların veya uyumlu bir gruba ait olma arzusunun onları motive ettiğini söylemişlerdir.
- ✓ Kariyer: Gönüllü çalışmaya katılım sonucunda kariyerle ilgili fayda elde etme işlevinden bahsedilmektedir. Jenner (1982), genç gönüllülerle yaptığı araştırmasında %15'inin yeni bir kariyer başlatmak ya da kariyeri ile ilgili becerileri sürdürmek amacıyla gönüllü olduğunu bulmuştur.
- ✓ Koruma: Benliğin kendisini koruyabilmesi için geliştirdiği savunma mekanizmalarının bir sonucu olarak gönüllülük eyleminin ortaya çıktığını ifade eder. Bireyin; benliğinin olumsuz özelliklerinden kendisini korumasına, kendi kişisel problemlerini çözmesine ya da diğerlerinden daha şanslı olmasının suçluluğunu azaltmasına hizmet edebilmektedir. Bu işlev; Frisch ve Gerard'ın (1981) araştırmalarında bulguladıkları, gönüllülerin olumsuz duygulardan kaçınmak için gönüllü olduklarını bildirmesiyle örneklendirilebilir.
- ✓ Gelişim: Egonun işlevlerinin kendini olumsuz olandan korumakla kısıtlı olmadığı güçlendirme işlevinin de olduğu ifade edilmektedir. Güçlendirme, benliğin büyümesine ve gelişmesine odaklanmaktadır. Gönüllülük üzerine yapılan bazı araştırmalar, kişisel olarak gelişmek (Anderson ve Moore, 1978) veya kişisel büyüme ve benlik saygısının artmasından tatmin elde etmek (Jenner, 1982) sebebiyle gönüllü olduğunu ifade etmişlerdir.

2.4.4. Gönüllülük Motivasyonuna Sosyolojik Yaklaşım

Sosyologların motivasyona dair psikologlardan daha farklı görüşleri bulunmaktadır. Sosyologlar; sosyal davranışın belirli güdü, ihtiyaç ya da dürtülerle ilişkilendirilmesine şüphe ile yaklaşmaktadırlar. Bunun sebeplerinden birisi insanların niyetlerine dair beyanlarının sosyal beğenilirlikten etkilenebilmesi ve bunun da beyanların güvenilirliğini zedelemesidir (Musick ve Wilson, 2008). İçsel süreçlerin gönüllülük çalışması ile alakasız olduğunu söylememekle birlikte psikolojik yaklaşımdan daha farklı bir rol biçmektedirler. Psikolojik yaklaşım, güdüleri merkezi bir role koyar ancak sosyologlar sosyal davranışla içsel süreçler

arasında bu tür bir ilişki kurulamayacağını öne sürmektedir (Tilly, 2001). Sosyolojik yaklaşıma göre ise güdüler, eylemlerimizin ne için olduğunu ifade eder ve güdülerini eylemlerimizi başkalarının gözünde daha anlaşılır kılmak için kullanırız (Blum ve McHugh, 1971).

Farklı kültürlerde farklı cevaplar verme eğilimleri ortaya çıkabilmektedir. Bazı toplumlarda bireyler kişisel faydaya dair motivasyonlarını daha az ifade etme eğilimindeyken; bazı toplumlarda ise bireyler kendi refahlarını düşünmeksizin bir eylemde bulduklarını söylemek konusunda isteksizlik göstermektedirler (akt. Musick ve Wilson, 2008). Çünkü gönüllülük motivasyonu sosyal bir davranış olarak hem toplumun kültürel yapısından hem de mikro çevredeki sosyal etkileşimlerden etkilenebilmektedir. Güdünün davranıştan önce ortaya çıktığını söyleyen psikologların aksine sosyologlar, davranışın ortaya çıkmasından sonra sosyal olarak kabul edilene bağlı olarak güdünün atfedildiğini öne sürmektedir. Bu sebeple sosyal etkileşim hangi zamanda hangi güdülerle ilgili konuşmanın uygun olduğunu belirleyici bir rol üstlenmektedir. Dolayısıyla gönüllülük motivasyonu salt davranış gerçekleşmeden önce bireysel ihtiyaçlar tarafından belirlenen bir unsurmuş gibi davranmak, bu fenomeni etkileyen diğer faktörlerin gözden kaçırılmasına sebep olabilir. Çünkü gönüllülük deneyimi; faaliyete yönelik tutumlarda radikal değişikliklere sebep olabilir ve gönüllü yola çıkarken ki hedefleri ile şu an ona mantıklı gelen nedenleri ayıramaz hale gelebilir (Musick ve Wilson, 2008).

Toplum içerisindeki sosyal grupların da gönüllü motivasyonunu değiştirdiği söylenmektedir. Sosyolojik yaklaşım, “gönüllü olma niyetleri neydi?” sorusundan sonra “Neden bir grup insan A motivasyonunu benimserken, bir grup insan B motivasyonunu benimsemektedir?” sorusunu sormaktadır. Sosyolojik yaklaşım, bireylerin gönüllü olma nedenlerinin ihtiyaçlardan ziyade sosyal konum tarafından belirlendiğini öne sürmektedir (Musick ve Wilson, 2008). Low, Butt, Ellis ve Smith (2007) yaptıkları ulusal çaptaki çalışmalarında, bazı demografik ve sosyal değişkenlere göre gönüllülük nedenlerinin değişebildiğini bulmuşlardır. 16-24 yaş aralığındaki genç gönüllülerin kariyer ve yeni beceriler edinmeye; özellikle 65 yaş üstü olmak üzere yaşlıların ise boş zaman değerlendirilmeye atıf yapma olasılıklarının daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Araştırmada gönüllü motivasyonunun kadınlar ve erkekler arasında genel anlamda benzer olduğu bulunmuş olsa da erkeklerin kadınlara oranla bir yakını katıldığı için gönüllü olmaya

başlamasının daha olası olduğunu bulmuşlardır. Sosyal dışlanma açısından risk altında kabul edilen (etnik azınlık grupları, uzun süreli hastalıkları olan kişiler gibi) bireylerin dini motivasyonlarla gönüllü olma olasılıklarının daha fazla olduğunu saptamışlardır. Buna karşılık sosyal dışlanma açısından risk altında olan bireylerin aile ve arkadaşlarının ihtiyaç ve çıkarları için gönüllü olmaya başlamaları daha düşük olasılıklı olarak bulunmuştur (Low ve ark., 2007).

Yaşla birlikte gönüllülerin, gönüllülüğe dair motivasyonları değişebilmektedir. Yaş bireylerin gündemlerindeki konuları değiştirerek onların davranışlarının farklı sebeplerden ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Daha genç yaşlarda bireyler sosyal ağlar kurmaya ve kişilerarası ilişkiler geliştirmeye daha çok odaklanabilirken; ilerleyen yaşlarda bireylerin hedefleri daha az gelecek odaklı daha fazla şimdi odaklı hale gelmektedir. İlerleyen yaşlarda insanlar duygusal tatmin ve var olan bağların güçlendirilmesine daha çok önem vermektedir (Omoto, Synder ve Martino, 2000).

Gönüllü motivasyonunun yaştan ne kadar etkilendiğine dair yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar çıkmakla birlikte kariyer motivasyonu ile yaş arasındaki ilişki en tutarlı ve en güçlü sonucu vermektedir. Daha genç yaştaki bireylerin kariyerlerine katkı sunmak amacı ile gönüllülüğe başlamaları daha olası bulunmaktadır. Yapılan bir araştırmada 40 yaşın altındaki katılımcıların bir motivasyon sebebi olarak kariyeri seçme puanları 40 yaşın üstündeki katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur. Aynı çalışmada işlevselci yaklaşımın saptadığı 6 güdüden birisi olan “Anlama” güdüsünde de genç katılımcıların anlamlı olarak daha fazla puan aldığı bulunmuştur (Chacon, Gutierrez, Sauto, Vecina and Perez; 2017). Bu bulgu insanların yaşlandıkça daha seçici olduğu teorisi ile uyumludur. Bireyler yaşlandıkça sosyal dünyaya dair yeni anlayışlar geliştirmeye ve yeni şeyler öğrenmek için fırsatların peşine düşmeye daha az ilgi göstererek sınırlı olan kaynaklarını korurlar (Carstensen, Isaacowitz, & Charles, 1999).

İsrail’de bir grup ergen ile yapılan çalışmada cinsiyet rolü yönelimi ile bakım verme etiği arasındaki ilişki incelendi. Kız olmak ve feminenlik puanının yüksek olması daha yüksek bakım verme puanları ile ilişkili bulunurken; erkek olmak ve maskülenlik puanının yüksek olması daha düşük bakım verme puanı ile ilişkili bulunmuştur. Androjen olan yani hem feminenlik hem de maskülenlik puanları yüksek olan bireylerin ise bakım verme puanı feminenlik puanı yüksek olan gruptan daha düşük bulunmuştur. Bununla birlikte kişinin cinsiyetinden bağımsız olarak

toplumsal cinsiyet rolünün yani feminenlik ve maskülenlik puanlarının bakım verme etiğini daha fazla etkilediği bulunmuştur. Çalışmanın devamında ergenlerden oluşan katılımcıların gönüllülük davranışlarına bakılmıştır ve kızların, erkeklerden önemli ölçüde daha sık gönüllü oldukları bulunmuştur. Bu da bakım etiğine sahip olmanın cinsiyet ne olursa olsun davranışsal eğilimlere dönüştüğünü göstermiştir. Bununla birlikte bakım etiği nispeten düşükken de kadın olmak gönüllü davranışı ortaya çıkarmaya yetmiştir (Karniol, Grosz ve Schorr 2003).

Literatürde kadınların gönüllü olma oranlarının erkeklerden daha fazla olduğunu gösteren çalışmalara sıklıkla rastlanmakla birlikte aksini gösteren çalışmalarda mevcuttur (Karniol ve ark., 2003; Wymer, 2011). Hook (2004) yaptığı araştırmasında evli çiftlerin zamanlarını nereye, ne kadar harcadıklarını ve harcanan zamanların birbirlerini nasıl etkilediğine bakmıştır. Sonuç olarak kadınların gönüllü olma ve gönüllülüğe zaman harcama olasılıklarının daha fazla olmadığını bulmuştur. Gönüllü olma olasılığının ev işleri, kurumsal iş, çocuk bakımı, aile ve arkadaşlarla ilgilenmek gibi unsurlara harcanan zamanla negatif bir ilişki içerisinde olduğu, eşin bu işlere dair zaman harcamaları ile pozitif ilişkide olduğu bulunmuştur. Erkeklerin gönüllü olma olasılığının eşin destek süresi ile arttığını saptamışlardır. Cinsiyetin gönüllülüğü nasıl etkilediği üzerine yapılan başka bir çalışmada hem erkek hem kadınlar için ulusal ortalamalardan ziyade ilgili kadın ve erkek alt örneklemi için toplumsal değişkenlerin ortalamalarını cinsiyete göre dikkate almanın daha uygun olduğunu bulmuştur. Sosyal değişkenlerin, bireysel sosyo-ekonomik ve makro veri değişkenlerinden daha güçlü bir ilişki içerisinde olduğunu vurgulamıştır (Gil-Lacruz, Marcuello ve Saz-Gil, 2018).

2.5. Sporda Gönüllülük Motivasyonu

Spor gönüllüleri organizasyonlar için merkezi bir konumda bulunmaktadır. Gönüllüler olmaksızın sporun ve spor organizasyonlarının mümkün olmayacağı düşünülmektedir (Ringuet, Cuskelly, Auld ve Zakus, 2013). Spor dünyasının devamlılığı için spor gönüllülerinin katılım sebeplerini anlamak, bu katılımı devam ettirmek ve arttırmak için gerekli ve önemlidir (Stewart, 2004).

Geniş anlamda gönüllülük motivasyonu uzun senelerdir çalışılan bir olgudur. Bununla birlikte özel organizasyonlar için gönüllü olan kişilerin motivasyonunun da özel olarak araştırılmasına gerek duyulmuştur. Spor gönüllülüğü de bir gönüllülük

türü olmakla birlikte bazı yönlerden diğer gönüllülüklerden ayrılabilir. Spor gönüllülükleri, organizasyonun sonlu yapısı gereği diğer gönüllülük alanlarına göre daha kısa süreli olabilmektedir. Bununla birlikte spor organizasyonlarının geniş kitlelerce takip edilen itibarlı yapısı, organizasyonun içinde bulunmayı kişiler için daha istendik hale getirebilmektedir. Şüphesiz ki bu gibi unsurlar kişilerin gönüllü olma motivasyonları üzerinde belirleyici olabilmekte ve spor gönüllülüğünün diğer gönüllülük türlerinden ayrılmasına sebep olmaktadır (Bang ve Chelladurai, 2009; Farrell ve ark., 1998).

Caldwell ve Andereck (1994), özel etkinlik gönüllüleri ile ilgili yaptıkları çalışmalarında gönüllülük için amaçlı, dayanışma ve maddi olmak üzere üç motivasyon kategorisi tanımlamıştır. Amaçlılık, faydalı bir şeyler yapmak ve topluma katkı sunmakla ilgilidir. Dayanışma; sosyal etkileşime, grup kimliğine ve ağ oluşturmaya dayanmaktadır. Maddi ise gönüllülük yapmak ile gelen avantajlar ve hatıralar gibi somut bireysel ödülleri içermektedir. Çalışma sonucunda en güçlü güdüler amaçlı boyutuna ait olan olurken, ikinci olarak dayanışma üçüncü olarak ise maddi güdüler gelmektedir (Caldwell ve Andereck, 1994).

Williams, Dossa ve Tompkins (1995), ev sahibi gönüllüler için en önemli motivasyon kaynaklarının milli takımı desteklemek, topluluk ruhunu geliştirmek ve topluluk imajını güçlendirmek olduğunu bulmuştur. Bir sonraki en önemli motivasyon ise ortak ilgi alanlarını paylaşan insanlarla sosyalleşme, açık havada olma ve yeni insanlarla tanışma fırsatı olarak bulunmuştur. En az önemli motivasyon kaynakları ise, yarış becerisi geliştirme, ücretsiz teleferik biletleri, ücretsiz etkinlik hatıraları ve iş bağlantıları kurmak olarak saptanmıştır.

Farrell ve arkadaşları (1998) spor gönüllülerinin motivasyonu ve tatminine dair yaptıkları çalışmaları sonucunda amaçlı, dayanışma, dışsal gelenekler ve bağlılık olmak üzere dört güdü kategorisi saptamışlardır. Amaçlı ve dayanışma kategorisi Caldwell ve Andereck 'in (1994) çalışması ile uyumlu şekilde öne çıkarken, dışsal gelenekler ve bağlılık kategorileri bu çalışmada bulunmuş ve nispeten geri planda kalmışlardır. Dışsal gelenekler, spor etkinliklerini izlemek, boş zaman değerlendirmek ve aile geleneklerini devam ettirmek gibi dışsal motivasyonları içermektedir. Bağlılık ise, kişinin gönüllü olmasına dair kendisinin ve çevresinin beklentilerini ifade etmektedir.

Bang ve Chelladurai (2003), 2002 FIFA Dünya Kupasında gönüllü olan kişilerle bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu çalışmada altı gönüllü motivasyonu faktörü bulmuşlardır (akt. Bang ve Ross, 2009);

- ✓ Değerlerin İfadesi: Diğer insanları, toplumu ve etkinliğin başarısını önemsemek
- ✓ Vatanseverlik: Vatanına sevgi ve bağlılık duymak
- ✓ Kişilerarası Temas: İnsanlarla tanışmak, etkileşim içinde olmak ve dostluklar kurmak
- ✓ Kişisel Gelişim: Yeni bakış açıları kazanmak, önemli ve faydalı hissetmek
- ✓ Kariyer Yönlendirme: Deneyim ve işiyle ilgili bağlantılar kazanmak
- ✓ Dışsal Ödüller: Ücretsiz üniforma, yemek, konaklama ve kabul

Bang ve Chelladurai'nin (2003) çalışmasının önemli sonuçlarından birisi vatanseverlik boyutunun güçlü bir motivasyon faktörü olarak ortaya çıkmasıdır. Spor etkinliklerindeki yerel gönüllüler, ülkelerinin etkinliği yönetmede başarılı olmasına ve uluslararası prestij kazanmasına yardımcı olmakla motive olabilmektedirler. Bu sonuç spor organizasyonlarındaki gönüllülerin motivasyonel kaynaklarının diğer bağlamlardaki gönüllülerden farklı olabileceğini kanıtlar niteliktedir (Bang ve Ross, 2009). Bang ve Chelladurai (2003), uluslararası organizasyonun doğası gereği gönüllü olma nedeninin başkalarına yardım etmek gibi bir sebepten çok organizasyonun kendisinde birleştiğine dikkat çekmişlerdir (akt. Bang ve Ross, 2009). Bang ve Ross (2009) da yaptıkları çalışmalarında Bang ve Chelladurai'nin (2003) geliştirdiği ölçeğe ve buldukları altı faktöre spor sevgisi adıyla bir faktör eklemişlerdir. Bu faktörün spor etkinliklerinde gönüllü olmak için farklı ülke veya eyaletlerden gelenler gibi bazı gönüllülerin motivasyonlarını açıklayabileceği düşünülmüştür. Araştırma sonucunda spor sevgisi boyutunun ile motivasyon arasında güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Özel spor etkinliklerinin doğası gereği gönüllülük nedenleri başkalarına yardım etmekten çok spora duyulan ilgiye dair olabilmektedir. Bununla birlikte bu sonuç bize küçük veya büyük spor organizasyonlarında gönüllü olan bireyler için benzer dinamiklerin işleyebileceğini düşündürmektedir (Bang ve Ross, 2009).

Gönüllülerin gönüllü oldukları süreçten duydukları memnuniyetin de gönüllü motivasyonu ile ilişkili olabileceğine dair çalışmalar bulunmaktadır (Farrell ve ark., 1998; Bang ve Ross, 2009). Oliver (1984), tüketici davranışı literatüründe,

uyumsuzluk adlı bir süreç tanımlamıştır. Önceki tatmin edici deneyimler, bir tüketicinin tekrar satın alma veya bir hizmete katılma kararını etkiler. Buradan hareketle uyumsuzluk sürecinin gönüllülük davranışını da etkileyeceği düşünülmektedir. Gönüllünün gönüllü deneyimini kendi beklentileri çerçevesinde değerlendireceği ve memnuniyet durumuna göre gönüllü olmaya devam edip etmeme kararını etkileyebileceği ifade edilmektedir (Cnaan ve Goldberg-Glen, 1991).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Genel tarama araştırması, evrendeki eleman sayısının yüksek olduğu araştırmalarda, evrenden belli bir bölümün alınıp, önceden belirlenmiş değişkene yönelik olarak anlık durumu veya belli bir süreç içindeki değişimin incelenmesinde kullanılmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmaya başlamadan önce, üniversite etik kuruluna başvurularak gerekli izin alınmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, İstanbul ilinde bulunan üniversitelerin spor bilimlerindeki programlarda eğitim gören lisans düzeyindeki üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcılarla görüşmeler sağlanmadan önce bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur. Ayrıca katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katkı sağlamıştır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde olasılıksız örneklem yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, İstanbul ilinde bulunan spor bilimleri bölümlerinde yer alan biri vakıf diğeri devlet üniversitesinden olmak üzere 206 üniversite öğrencisi çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. 206 öğrencinin 148'i erkek 58'i kadındır.

3.3 Verilerin Toplanması

Çalışma için seçilen iki üniversitenin spor bilimleri fakültesindeki, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, spor yöneticiliği ve antrenörlük bölümleri lisans öğrencilerine ulaşmak için, ilgili bölümlerdeki akademisyenlerle iletişime geçilmiştir. Bu kapsamda, bu iç bölümde öğrenim gören öğrencilerin, ders sonunda ankete katılımı için akademisyenlerin desteği sağlanmış ve anketler uygulanmıştır. Anket çalışması 2022 yılı mart-nisan döneminde tamamlanmıştır.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyo demografik özelliklerinin belirlenmesi amacı ile Fişne ve Karagöz (2016) tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu form ile katılımcıların yaş, cinsiyet, bölüm, gelir düzeyi ve kaç yıldır spor dalı ile uğraştıkları ile ilgili bilgi sağlanmıştır.

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, uluslararası spor organizasyonlarındaki gönüllülerin motive olmalarına dair faktörleri belirlemek amacıyla Bang, Alexandris ve Ross (2009) tarafından geliştirilen, Fişne ve Karagöz (2016) tarafından da Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ‘Uluslararası Spor Organizasyonları için Gönüllü Motivasyonları Ölçeği’ (USOGMÖ) kullanılmıştır. Ölçek Türkçe’ye uyarlanırken 30 maddeden 25’e, 7 boyuttan 6’ya düşürülmüştür. Altı boyut, içerdikleri maddelere göre, ‘değerlerin ifadesi’, ‘vatanseverlik’, ‘spor sevgisi’, ‘kariyer yönlendirme’, ‘kişisel ilişkiler’ ve ‘dışsal ödüller’ şeklinde adlandırılmıştır. Belirlenen boyutlar ve ölçeğin geneli için Fişne ve Karagöz (2016) tarafından yapılan güvenilirlik testinden elde edilen sonuçlar ile açımlayıcı faktör analizinden elde edilen sonuçlar, ölçeğin güvenilir ve yeterli olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu tez çalışması kapsamında toplanan verilere göre ölçeğe ve alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları Çizelge 3.1 gösterilmiştir.

Çizelge 3. 1. Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği’ne ve alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları

	Madde Sayısı	Cronbach Alfa (α)
USOGMÖ	25	.926
Vatanseverlik	5	.904
Değerlerin İfadesi	4	.825
Spor Sevgisi	4	.810
Kariyer Yönlendirme	5	.827
Kişilerarası İlişkiler	4	.871
Dışsal Ödüller	3	.828

Çizelge 3.1’de görüldüğü gibi, ölçeğin geneline dair güvenilirlik katsayısı .926 olarak hesaplanmıştır. Vatanseverlik, Değerlerin İfadesi, Spor Sevgisi, Kariyer Yönlendirme, Kişilerarası İlişkiler, Dışsal Ödüller alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları sırasıyla .904, .825, .810, .827, .871, .828 olarak bulunmuştur. Hem

ölçeğin geneline hem de alt boyutlara ilişkin güvenilirlik değerleri oldukça yeterli düzeyde olduğu gözlemlenmiştir.

3.5. Veri Analizi

Öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördükleri üniversite, bölüm, Spor deneyim yılları, spora başlama yılları ve gelir düzeylerini belirlemeye yönelik betimsel istatistik yapılmıştır.

Bu çalışmada veri toplamak için kullanılan ölçek ile elde edilen verilerin hangi tür istatistiki testlere tabi tutulacağına karar vermek amacıyla yapılan normallik testine dair bulgular Çizelge 3.2’de sunulmuştur.

Çizelge 3. 2. Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov Testi		
	İstatistik Değeri	sd	p
USOGMÖ	.099	206	.000
Vatanseverlik	.156	206	.000
Değerlerin İfadesi	.150	206	.000
Spor Sevgisi	.176	206	.000
Kariyer Yönlendirme	.132	206	.000
Kişilerarası İlişkiler	.140	206	.000
Dışsal Ödüller	.098	206	.000

Hangi test istatistiğinin yapılacağını belirlemek amacıyla yapılan normallik testinde örneklem sayısı 50’den fazla olduğu için Kolmogorov-Smirnov testine bakılmıştır. Bu teste dair verilerde, $p < 0.05$ olduğunda verilerin normal dağılım göstermediği anlaşılmaktadır. Çizelge 3.2’de görüldüğü üzere, Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği ve alt boyutlarına dair yapılan normallik testinde, verilerin normal dağılım göstermediği saptanmıştır ($p < 0.05$). Bu nedenle bu çalışmada non-parametrik testler uygulanmıştır. İki değere sahip olan değişkenler (cinsiyet, üniversite çeşidi, spor deneyimi, spora başlama yaşı) non-parametrik testler arasından Mann Whitney-U testi ile, ikiden fazla değere sahip olanlar (bölüm, gelir düzeyi) ise Kruskal Wallis-H testi ile analiz edilmiştir (Alpar, 2016). Veri toplama araçları ile toplanan veriler SPSS 25 paket programı ile analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Değişkenlere Dair Bulgular

Çizelge 4.1'de çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımlarına ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Çizelge 4. 1. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	58	28.2
Erkek	148	71.8
Toplam	206	100

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 58'i (%28.2) kadın, 148'i (%71.8) erkektir.

Çizelge 4.2'de örnekleme yer alan üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre dağılımına ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Çizelge 4. 2. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite çeşidine göre dağılımları

Üniversite	N	%
A (Devlet Üni.)	109	52.9
B (Vakıf Üni.)	97	47.1

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 109'u (%52.9) devlet üniversitesinde, 97'si (%47.1) vakıf üniversitesinde öğrenim görmektedir.

Çizelge 4.3'te çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin okudukları bölümlere göre dağılımlarına ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Çizelge 4. 3. Üniversite öğrencilerinin bölümlerine göre dağılımları

Bölümler	N	%
Antrenörlük	56	27.2
Beden Eğitimi Öğretmenliği	78	37.9
Spor Yöneticiliği	72	35.0

Katılımcıların 56'sının (%27.2) antrenörlük bölümünde, 78'inin (%37.9) beden eğitimi öğretmenliği bölümünde, 72'sinin (%35.0) spor yöneticiliği bölümünde okuduğu saptanmıştır.

Çizelge 4.4'te üniversite öğrencilerinin spor deneyim yıllarına göre dağılımına ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Çizelge 4. 4. Üniversite öğrencilerinin spor deneyim yıllarına göre dağılımları

Spor Deneyimi (Yıl Bazında)	N	%
9 yıl ve altı	78	37.9
10 yıl ve üstü	128	62.1

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 78'i (%37.9) 1-9 yıl arası ve 128'i (%62.1) 10 yıl ve üzeri sürede buldukları spor branşında deneyime sahiptirler.

Çizelge 4. 5. Üniversite öğrencilerinin spora başlama yaşına göre dağılımı

Spora Başlama Yaşı	N	%
10 yaş ve altı	105	51.0
11 yaş ve üstü	101	49.0

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 105'i (%51.0) 10 yaş ve altında, 101'i (%49.0) 11 yaş ve üstünde spora başlamıştır.

Çizelge 4.6'da katılımcıların gelir düzeylerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Çizelge 4. 6. Üniversite öğrencilerinin gelir düzeylerine göre dağılımı

Gelir Düzeyi	N	%
0-1999 TL	114	55.3
2000-3999 TL	48	23.3
4000-5999 TL	25	12.1
6000 TL ve üstü	19	9.2

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 114'ünün (%55.3) gelir düzeyi 0-1999 TL arasında, 48'nin (%23.3) 2000-3999 TL arasında, 25'nin (%12.1) 4000-5999 TL arasında ve 19'unun (%9.2) ise 6000 TL ve üzerindedir.

4.2. Araştırma Sorularına Dair Bulgular

Çalışmanın amacı doğrultusunda hazırlanan araştırma sorularına dair bulgular bu bölümde sunulacaktır.

4.2.1. Üniversite Öğrencilerinin Gönüllü Olma Motivasyonlarına İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair ortalamalar Çizelge 4.7’de sunulmuştur.

Çizelge 4. 7. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair ortalamalar

	N	\bar{x}	S	Ort. Karşılığı
USOGMÖ		5.50	.96	Katılıyorum
Vatanseverlik		5.57	1.40	Katılıyorum
Değerlerin İfadesi		5.85	1.10	Katılıyorum
Spor Sevgisi	206	5.99	1.04	Katılıyorum
Kariyer Yönlendirme		5.75	1.11	Katılıyorum
Kişilerarası İlişkiler		5.57	1.31	Katılıyorum
Dışsal Ödüller		3.74	1.95	Kararsızım

Üniversite öğrencilerinin gönüllü olma motivasyonlarına dair ortalama değerler, incelendiğinde; ölçeğin genelinde, vatanseverlik, değerlerin ifadesi, spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarında ortalamaların yüksek seviyesinde çıktığı, dışsal ödüller alt boyutunda ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.2.2. Cinsiyet Değişkeni ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, cinsiyet değişkeni ile ilgili araştırma sorularına yönelik yapılan testlere dair bulgular yer almaktadır.

Örnekleminimiz dahilindeki üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.8’de gösterilmektedir.

Çizelge 4. 8. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Cinsiyet	Kadın (n=58)		Erkek (n=148)		Mann-Whitney U	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
USOGMÖ	5.47	.80	5.56	1.01	4194.000	.799
Vatanseverlik	5.66	1.23	5.54	1.47	4262.500	.938
Değerlerin İfadesi	6.03	.98	5.78	1.14	3794.500	.191
Spor Sevgisi	6.00	.85	5.98	1.11	3969.000	.394
Kariyer Yönlendirme	5.83	.95	5.71	1.18	4232.000	.875
Kişilerarası İlişkiler	5.64	1.08	5.55	1.40	4227.500	.866
Dışsal Ödüller	3.64	1.86	3.78	1.99	4172.000	.755

Çizelge 4.8'deki verilere göre, spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel anlamda farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Buna ek olarak, kadın üniversite öğrencilerinin sadece dışsal ödüller alt boyutunda erkeklere kıyasla daha düşük ortalamalara sahip olduğu, diğer alt boyutlarda ve ölçeğin tamamında erkeklerden daha yüksek ortalamalara ulaştığı saptanmıştır.

4.2.3. Öğrenim Görülen Üniversite Değişkeni ile İlgili Bulgular

Örneklemimiz dahilindeki üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.9'da gösterilmektedir.

Çizelge 4. 9. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Üniversite	A (n=109)		B (n=97)		Mann-Whitney U	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
USOGMÖ	5.40	.89	5.61	1.02	4439.500	.047
Vatanseverlik	5.54	1.31	5.61	1.52	4923.500	.392
Değerlerin İfadesi	5.88	1.01	5.82	1.19	5219.000	.873
Spor Sevgisi	5.85	.97	6.14	1.11	4123.000	.006
Kariyer Yönlendirme	5.62	1.11	5.89	1.11	4389.000	.035
Kişilerarası İlişkiler	5.51	1.31	5.64	1.31	4900.000	.362
Dışsal Ödüller	3.43	1.81	4.10	2.05	4325.500	.024

Çizelge 4.9'daki verilere göre, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre ölçek genelinde ($p<0.05$), spor sevgisi alt boyutunda ($p<0.05$), kariyer yönlendirme alt boyutunda ($p<0.05$) ve dışsal ödüller alt boyutunda ($p<0.05$) anlamlı farklılıkların olduğu saptanmıştır. Ortalamalar incelendiğinde, farklılıkların tamamının vakıf üniversitesi öğrencilerinin genel ve alt boyutlarda motivasyon puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.2.4. Bölüm Değişkeni ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, bölüm değişkeni ile ilgili araştırma sorularına yönelik yapılan istatistikî analiz sonuçları yer almaktadır.

Örnekleminiz dahilindeki üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının bölüm değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi sonuçları Çizelge 4.10'da gösterilmektedir.

Çizelge 4. 10. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının bölüm değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi sonuçları

	Bölüm	N	\bar{x}	S	Kruskal-	P
USOGMÖ	Ant.	56	5.49	1.09	.543	.762
	B.E. Öğr.	78	5.49	.82		
	Spor Yön	72	5.51	1.00		
Vatanseverlik	Ant.	56	5.68	1.38	.953	.621
	B.E. Öğr.	78	5.57	1.43		
	Spor	72	5.48	1.41		
Değerlerin İfadesi	Ant.	56	5.76	1.26	.082	.960
	B.E. Öğr.	78	5.91	1.03		
	Spor	72	5.86	1.05		
Spor Sevgisi	Ant.	56	5.92	1.07	.314	.855
	B.E. Öğr.	78	6.10	.90		
	Spor	72	5.92	1.17		
Kariyer Yönlendirme	Ant.	56	5.76	1.30	1.047	.592
	B.E. Öğr.	78	5.74	.96		
	Spor	72	5.75	1.13		
Kişilerarası İlişkiler	Ant.	56	5.57	1.40	.243	.886
	B.E. Öğr.	78	5.63	1.23		
	Spor	72	5.52	1.34		
Dışsal Ödüller	Ant.	56	3.71	2.06	5.613	.060
	B.E. Öğr.	78	3.40	1.83		
	Spor	72	4.15	1.95		

Çizelge 4.10'daki veriler kapsamında, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

4.2.5. Spor Deneyimi Değişkeni ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, spor deneyimi değişkeni ile ilgili araştırma sorularına yönelik yapılan istatistiksel test sonuçları yer almaktadır.

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının spor deneyimi değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.11'de gösterilmektedir.

Çizelge 4. 11. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının sportif deneyim değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Sportif Deneyim	-9 (n=78)		+10 (n=128)		Mann-Whitney U	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
USOGMÖ	5.53	.96	5.48	.96	4805.000	.652
Vatanseverlik	5.60	1.29	5.55	1.48	4975.000	.967
Değerlerin İfadesi	5.80	1.11	5.88	1.10	4823.000	.680
Spor Sevgisi	5.91	1.13	6.03	.99	4863.500	.753
Kariyer Yönlendirme	5.75	1.13	5.74	1.11	4912.000	.846
Kişilerarası İlişkiler	5.71	1.17	5.49	1.39	4640.000	.392
Dışsal Ödüller	3.94	2.10	3.63	1.86	4572.000	.310

Çizelge 4.11'deki bulgulardan hareketle, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının spor deneyimi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.6. Spora Başlama Yaşı Değişkeni ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, spora başlama yaşı değişkeni ile ilgili araştırma sorularına yönelik yapılan istatistiki test sonuçları yer almaktadır.

Örnekleminiz dahilindeki üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.12'de gösterilmektedir.

Çizelge 4. 12. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Spora Başlama Yaşı	-10 (n=105)		+11 (n=101)		Mann-Whitney U	p
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
USOGMÖ	5.42	1.01	5.58	.89	4827.000	.266
Vatanseverlik	5.44	1.49	5.71	1.30	4739.000	.184
Değerlerin İfadesi	5.84	1.14	1.06	1.11	5300.000	.995
Spor Sevgisi	5.94	1.05	6.04	1.05	4983.500	.449
Kariyer Yönlendirme	5.69	1.15	5.81	1.08	4951.000	.409
Kişilerarası İlişkiler	5.45	1.46	5.71	1.13	4958.000	.417
Dışsal Ödüller	3.67	1.89	3.82	2.03	5077.000	.597

Çizelge 4.12’de görüldüğü gibi, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.7. Gelir Düzeyi Değişkeni ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, gelir düzeyi değişkeni ile ilgili araştırma sorularına yönelik yapılan istatistiki analiz sonuçları yer almaktadır.

Örnekleminiz dahilindeki üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi sonuçları Çizelge 4.13’te gösterilmektedir.

Çizelge 4. 13. Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi sonuçları

	Gelir	N	\bar{x}	S	Kruskal-	p
USOGMÖ	0-1999	114	5.51	.89	.568	.904
	2000-3999	48	5.42	1.07		
	4000-5999	25	5.61	.92		
	6000+	19	5.47	1.13		
Vatanseverlik	0-1999	114	5.50	1.42	2.464	.482
	2000-3999	48	5.57	1.35		
	4000-5999	25	5.92	1.42		
	6000+	19	5.52	1.50		
Değerlerin İfadesi	0-1999	114	5.87	1.02	2.087	.555
	2000-3999	48	5.67	1.24		
	4000-5999	25	6.04	1.17		
	6000+	19	5.94	1.15		
Spor Sevgisi	0-1999	114	6.01	1.00	.153	.985
	2000-3999	48	5.89	1.18		
	4000-5999	25	6.05	1.05		
	6000+	19	6.03	1.00		
Kariyer Yönlendirme	0-1999	114	5.72	1.08	1.120	.772
	2000-3999	48	5.73	1.15		
	4000-5999	25	5.92	1.17		
	6000+	19	5.71	1.22		
Kişilerarası İlişkiler	0-1999	114	5.64	1.26	.753	.861
	2000-3999	48	5.53	1.40		
	4000-5999	25	5.59	1.17		
	6000+	19	5.27	1.59		
Dışsal Ödüller	0-1999	114	3.88	2.02	1.398	.706
	2000-3999	48	3.51	1.78		
	4000-5999	25	3.49	2.07		
	6000+	19	3.84	1.84		

Çizelge 4.13'te görüldüğü üzere, üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya dair motivasyonları ve alt boyutlarına dair puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. TARTIŞMA

Bu tez çalışmasının amacı, Spor Bilimleri Fakültesi'nde lisans eğitimi alan öğrencilerin uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yönelik motivasyonlarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda incelenen değişkenler, cinsiyet, üniversite, spor deneyimi, bölüm, spora başlama yaşı ve gelir düzeyi olarak belirlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında yapılan analizler sonucunda, üniversite öğrencilerinin gönüllü olma motivasyonlarına dair ortalama değerlerin ölçeğin genelinde, vatanseverlik, değerlerin ifadesi, spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarında 'Katılıyorum' seviyesinde yani yüksek düzeyde çıktığı, dışsal ödüller alt boyutunda ise 'Kararsızım' seviyesinde yani orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin kişisel gelişimlerini önemsedikleri (Sarol, Ekinci ve Karaküçük 2011), kültürel düzeyde Türk toplumunun yardımseverlik anlayışı (Avan ve Kalenderoğlu, 2018) ile paralel bir tavır sergiledikleri ifade edilebilir. Er ve Gürbüz (2021) tarafından yapılan çalışmada, en yüksek ortalama sahip alt boyut değerlerin ifadesi olurken, en düşük ortalama sahip alt boyut dışsal ödüller alt boyutu olmuştur. Bizim çalışmamızda ise spor sevgisi en yüksek ortalama ulaşan alt boyut olurken değerlerin ifadesi ikinci sırada gelmektedir. Fişne (2017) de değerlerin ifadesi alt boyutunun en yüksek ortalama sahip olduğu bulurken, dışsal ödüller alt boyutunun en düşük ortalama sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda sonuçlarımız literatürle uyumluluk göstermektedir.

Sporla gönüllü motivasyonunda cinsiyet değişkenini araştıran çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalar arasında, Bulut (2021), tüm alt boyutlarda erkekler lehine anlamlı farklılık olduğunu belirtirken diğer taraftan Barsbuğa (2016) ve Bektaş'ın (2021) çalışmaları bu sonucun tam tersine alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edememiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan analizler sonucunda da tıpkı Barsbuğa (2016) ve Bektaş'ın (2021) sonuçları gibi cinsiyet değişkenine göre üniversite öğrencilerinin uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü olmaya

yönelik motivasyonlarının istatistiksel anlamda farklılaşmadığı bulunmuştur. Buna ek olarak Atçı, Yenipınar ve Unur (2014) tarafından Mersin’de yapılan çalışmada, spor sevgisi, kariyer yönelimi, kişisel gelişim alt boyutlarında kadınlar lehine, Er ve Gürbüz (2021) tarafından İstanbul’da gerçekleşen dört farklı organizasyonu içerecek şekilde yürütülen çalışmada ise sadece değerlerin ifadesi alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Okada ve arkadaşları (2021) ise yedi ülkeyi (Finlandiya, Gana, Hindistan, Japonya, İsviçre, Tanzanya, Amerika Birleşik Devletleri) içeren çalışmalarında cinsiyet değişkeninin gönüllülük motivasyonunda bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Diğer taraftan, Downward, Lumsdon ve Ralston (2005), spor organizasyonlarındaki gönüllü kadınların, gönüllülük ile ilgili motivasyonlarının kişisel gelişim, deneyim kazanma, özgeçmiş zenginleştirme gibi bireysel kazanımlara odaklandığı belirtmiş, Skirstad ve Hanstad (2013) bu bulgularla benzer sonuçlara ulaştıklarını açıklamışlardır. Buna ek olarak, 2005 yılı öncesinde yapılan farklı çalışmalarda (Cnaan & Goldberg-Glen, 1991; Frisch & Gerrard, 1981; Gillespie & King, 1985; Smith, 1981) da gönüllü motivasyonu için kişisel kazanımların önemli olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte, Türkiye örneğinde yapılan başka çalışmada ise kadınların gönüllülük motivasyonlarının grup amacına yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yıldız, 2015).

Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yönelik motivasyon alt boyutlarının buldukları üniversitelere göre değerlendirmesinde veri toplanan iki üniversiteden vakıf üniversitesi, devlet üniversitesine göre ölçek genelinde, spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve dışsal ödüller alt boyutlarında anlamlı derecede farklılık oluşturup daha yüksek ortalamalara ulaşmıştır. vakıf üniversitesi bir vakıf üniversitesi olup, öğrenci portföyünde burslu öğrencilere ek olarak belli bir gelir düzeyinin üstündeki öğrencileri barındırmaktadır. Devlet üniversitesi ise bir devlet üniversitesi olup, her gelir düzeyinden öğrenciye hitap etmektedir. Bu bağlamda verilerimizi değerlendirdiğimizde, vakıf üniversitesi öğrencilerinin kariyer yönlendirme ve dışsal ödüller gibi iki alt boyutta anlamlı farklılık oluşturacak oranda daha yüksek ortalamalara sahip olması durumu ile Daria ve Maria’nın (2020) çalışmasında belirtilen üniversite öğrencilerinin gönüllülüğe katılmasındaki en önemli unsurların mesleki ve kişisel kazanımlardan beslenen kariyer odaklılık olması durumu benzerlik taşımaktadır. Özetle, üniversite öğrencilerinin kişisel donanımlar edinmek ve mevcut donanımlarını geliştirmek

amacı ile buldukları bir ortamda, bu akış içerisinde hareket etmeleri son derece doğaldır. Buna ek olarak, gönüllülük organizasyonlarının hizmet veren gönüllülere maddi bir kazanım sağlamaması, zaten farklı bir şehirde okuyarak ailesinden gelen bütçe ile hayatını sürdürmeye çalışan öğrenciler için gönüllülüğün kapısının kapanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, vakıf üniversitesi öğrencilerinin devlet üniversitesi öğrencilerine kıyasla daha yüksek motivasyon ortalamalarına sahip olması, gönüllülük için belli bir gelir düzeyine sahip olmak gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Bu duruma dair daha net bir yorum yapabilmek için gelir düzeyi değişkenine ilişkin bulgularımızı da ele almamız gerekir.

Üniversite öğrencilerinin uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yönelik motivasyon alt boyutlarının öğrencilerin bölümlerine göre istatistiksel anlamda farklılaşmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, spor bilimlerinde lisans düzeyinde öğrenci olan ve mezun olmuş kişilerin, diğer fakültelerdeki öğrenci ve mezunlara kıyasla spor organizasyonlarına gönüllü olma motivasyonlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Uslu ve ark., 2020). Çalışmamız kapsamında diğer fakültelerden katılımcıların bulunmaması, bu bağlamda yapacağımız karşılaştırmayı sınırlandırsa da elde ettiğimiz verilere göre, antrenörlük, beden eğitimi öğretmenliği ve spor yöneticiliği bölümlerindeki öğrencilerin ortalamalarının dışsal ödüller alt boyutu dışında oldukça yüksek olması (Çizelge 4.10) hem literatürü doğrulamakta hem de spor bilimlerinde lisans eğitimi alan kişilerin spora karşı olumlu tutumlarının hala sporun amatör ruhundan beslendiğini göstermektedir. Sporun amatör ruhu olarak nitelediğimiz olgu, maddi kazanımların ikincil derecede önemsenmesi hatta hiç önemsenmemesi olarak açıklanabilir. Bu durum, gönüllülüğün doğası ile de oldukça uyumludur. Diğer taraftan daha önceki paragrafta değindiğimiz çalışmalar, değerlerin ifadesi, spor sevgisi ve kariyer yönlendirme gibi farklı kişisel kazanımlar elde etmek için gönüllülük yapıldığına dair birçok sonuç ortaya koymuştur. Bu çalışmalara ek olarak, Smith, Cohen ve Pickett (2014), kültürel deneyimler edinmek ve bu deneyimleri edinmek için yurtdışına gitmek güdüsüyle ile gönüllülük yapıldığını; Sarol, Ekinci ve Karaküçük (2011), gönüllü öğrencilerin sosyal sorumluluğun ardından ikincil derecede kazanım olarak kişisel gelişim edinmek güdüsüyle ile hareket ettiğini ifade etmiştir. Gönüllülüğe katılım motivasyonu ile gönüllükten elde edilen kazanımlar arasındaki bağlantıyı birlikte inceleyen Erturan-Öğüt, Yenel ve Kocamaz (2012); katılım motivasyonlarını kariyer geliştirme, spor

sevgisi, katkıda bulunmak, boş zaman değerlendirme isteği ve sosyal sorumluluk olarak sıralanmış, elde edilen kazanımları ise bireysel, sosyal ve örgütsel olarak sınıflandırmıştır. Er ve Gürbüz (2021) gönüllülüğe katılım motivasyonlarına dair bulgularında, değerlerin ifadesi alt boyutu başta olmak üzere sırasıyla, spor sevgisi, vatanseverlik ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarının önemli güdüleyiciler olduğunu; kariyer yönlendirme ve dışsal ödüller alt boyutlarının ise daha düşük seviyede güdüleyiciler olduğunu belirtmişlerdir. Bizim bulgularımıza göre dışsal ödüller alt boyutu dışında elde edilen ortalamaların oldukça yüksek çıktığı, alt boyutların spor sevgisi başta olmak üzere değerlerin ifadesi, kariyer yönlendirme, vatanseverlik, kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller olarak sıralandığı görülmüştür. Dolayısıyla bulgularımız Er ve Gürbüz'ün çalışması ile çok daha fazla benzerlik göstermektedir. Bulgularımızın 10 yıl önce yapılan bir çalışmaya nazaran aynı yılda yapılan bir çalışma ile benzerlik göstermesi, toplumun gönüllü olma güdülerinin son 10 yılda farklılaştığını da göstermektedir. Cuskelly, Harrington ve Stebbins tarafından 2002 yılında yapılan çalışmada, gönüllüleri marjinal ve kariyer olarak iki grupta değerlendirse de gönüllülük gerçekleştiren kişilerin zaman içinde motivasyonlarında değişiklik olabileceğinin unutulmaması gerektiğini de belirtmişlerdir. Bu da 10 yıl önceki bir çalışmaya kıyasla farklı motivasyonel boyutların ön plana çıkmasını açıklamaktadır. Buna ek olarak, farklı çalışmalarda spor organizasyonları için gönüllü olan kişilerin spor sevgisi alt boyutundan yüksek oranda güdülendiğinin tespit edilmesi, sporla ilgili gönüllüğün belli bir gruba hitap ettiğini, bu grup dışından çok az sayıda kişinin sporda gönüllülüğe çekilebildiğini göstermektedir. Bu konu diğer taraftan, spora ve genel olarak hareket etmeye olan yaklaşımın kişilere aktarılması ile de alakalıdır. Yani, eğitim sürecinde kişilere verilecek beden eğitimi ve spor yaklaşımının spordaki gönüllülük için önem taşıdığı ifade edilebilir.

Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yönelik motivasyon alt boyutlarının spor deneyimi süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Literatürde bu değişkenlerden spor deneyimi ile ilgili olarak; lisanslı sporcular ve daha önce gönüllülük deneyimi açısından iki farklı çalışmaya rastlanmıştır. Bu iki çalışmadan birinde deneyimli gönüllülerin lehine tüm motivasyon boyutlarında (Angosto, Díaz-Suárez & López-Gullón, 2021), diğerinde ise daha deneyimli lisanslı sporcular lehine sadece bağlılık boyutunda (Bektaş, 2021) anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Bizim bulgularımızda, ortalamalara göre spor

deneyimi çok olan grubun sadece değerlerin ifadesi ve spor sevgisi alt boyutlarında daha yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür. Daria ve Maria (2020) tarafından yapılan çalışmada, 18 yaş altı spor gönüllüleri için en önemli güdünün, diğer insanların saygısını kazanmak için kendi değerini kanıtlamak olduğu; 19-21 yaş arası spor gönüllüleri için en önemli güdünün, mesleki ve kişisel kazanımlar elde ederek kariyer inşasında yardımcı olacak donanıma ulaşmak olduğu, 22 yaş ve üstü spor gönüllüleri için en önemli güdünün, diğer insanlara yardım etme olanağı elde etmek olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda spor deneyimi ile ilişkin bulguları spora başlama yaşı ile birlikte değerlendirmek daha güçlü bir yorum yapabilmemizi sağlayacaktır ki bir sonraki bölümde spora başlama yaşına ilişkin tartışmada bu durum bu şekilde tartışılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yönelik motivasyon alt boyutlarının spora başlama yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Ortalamalara göre, spora başlama yaşı değişkeninde, tüm alt boyutlarda ve ölçeğin genelinde 11 yaş ve sonrasında spora başlayanların daha yüksek ortalamalara ulaştığı görülmüştür. Daria ve Maria (2020) tarafından yapılan çalışmada, 18 yaş altı spor gönüllüleri için en önemli güdünün, diğer insanların saygısını kazanmak için kendi değerini kanıtlamak olduğu; 19-21 yaş arası spor gönüllüleri için en önemli güdünün, mesleki ve kişisel kazanımlar elde ederek kariyer inşasında yardımcı olacak donanıma ulaşmak olduğu, 22 yaş ve üstü spor gönüllüleri için en önemli güdünün, diğer insanlara yardım etme olanağı elde etmek olduğu belirlenmiştir. Spora başlama yaşı ve spor deneyimi değişkenlerine dair sonuçları ve literatürü birlikte değerlendirdiğimizde, spor deneyiminin motivasyon boyutlarında değişim yarattığını, bu değişimin de bireyselden sosyal ve örgütsel odaklılığa doğru gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Bu noktada, gönüllüğün temeli olan, diğerlerine odaklanmak, diğerleri için bir şeyler yapmak fikrinin erkenden atılması önem kazanmaktadır ki bazı araştırmacıların lisans düzeyi eğitimlerinde teori ve uygulamalı ders veya programlar ile gönüllülüğe yönelik stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini (Angosto, Bang, Bravo, Díaz-Suárez, & López-Gullón, 2021; Mirsafian ve Mohamadinejad, 2012; Noordegraaf, 2016; Pierce ve ark., 2014) ifade etmesi, gönüllülük için deneyim ile eğitimin eş güdümlü gitmesi şeklinde yorumlanabilir.

Üniversite öğrencilerinin uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü olmaya yönelik motivasyon alt boyutları gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan

farklılaşmamıştır. Bülbul (2019) ve Barsbuğa (2016) tarafından yapılan çalışmalar, bizim bulgularımızı desteklemekte iken; Uslu ve arkadaşları (2020), Bulut (2021), Berber (2015) ve Bektaş (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar, bulgularımızla örtüşmemektedir. Bulgularımızla benzerlik göstermeyen çalışmaları incelersek; kişisel ilgi boyutunda 2001-4000 TL geliri olanlar lehine (Uslu ve ark., 2020), vatanseverlik boyutunda 2501-3500 TL geliri olanlar lehine, diğer boyutlarda 1651-2500 TL geliri olanlar lehine (Bulut, 2021), ortak hedefler, amaç odaklı ve dış faktörler alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde daha düşük gelirli gruplar (0-750 TL ve 750-1500 TL) lehine (Berber, 2015), ölçeğin genelinde ve bağlılıklar alt boyutunda yüksek gelirli olanlar lehine (Bektaş, 2021) anlamlı farklılıklar görülmüştür. Gelir düzeyi değişkeni özelinde bulunan farklı sonuçlar, konu hakkında net bir yorum yapma imkanını ortadan kaldırırsa da üniversite türündeki bulgularımızdan yola çıkarak iddia ettiğimiz, gönüllü olmak için belli bir gelirin üstünde olunması gerektiği fikrine uyumlu bir görüntü sunmaktadır. İncelenen çalışmalar içinde sadece Berber'in (2015) çalışmasında daha düşük gelir grubuna sahip kişilerin motivasyon ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Ancak hem Berber'in çalışmasında hem bizim çalışmamızda hem de diğer çalışmaların bulgularında ulaşılan alt boyutlara ilişkin yüksek ortalamalar bize gösteriyor ki Öğüt, Yenel ve Kocamaz (2012) tarafından gönüllülüğten elde edilen kazanımlara ilişkin sunulan bireysel, sosyal ve örgütsel kazanım sınıflandırmasına uyumlu şekilde gönüllülük motivasyonları gelişmekte ve değişmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışması kapsamında yapılan analizlerden yola çıkılarak elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen öneriler bu bölümde sunulmuştur.

Ölçeğin genelinde, vatanseverlik, değerlerin ifadesi, spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarında üniversite öğrencilerine dair ortalamalarının 'Katılıyorum' seviyesinde, dışsal ödüller alt boyutunda ise 'Kararsızım' seviyesinde olduğu bulunmuştur.

İncelenen demografik değişkenlerden cinsiyet, bölüm, spor deneyi, spora başlama yaşı, gelir düzeyinde anlamlı farklılıkların oluşmadığı; üniversite öğrencileri değişkeninde ise spor sevgisi, kariyer yönlendirme ve dışsal ödüller alt boyutları ile ölçek genelinde vakıf üniversitesi olarak kodlanan vakıf üniversitesi verilerinin anlamlı farklılaşmanın yüksek olduğu görülmüştür.

Spor deneyimi sahibi olmak, gönüllü olma motivasyonunu bireysel perspektiften sosyal ve örgütsele doğru yönlendirmektedir. Diğer yandan, üniversite öğrencileri özelinde, özellikle vakıf üniversitesi öğrencilerinin gönüllüğü bir kariyer aracı olarak kullanıldığı, ancak üniversitede okumanın zaten bu amaca yönelik olmasından ötürü de bu durumun normal karşılanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu iki sonucu birlikte değerlendirdiğimizde, gönüllülüğü bir kariyer aracı olarak kabul edip, gönüllülüğe bu şekilde yaklaşanları da kucaklayıp, araç olarak gören kişileri gönüllülüğün sosyal ve örgütsel kazanımlarına yönlendirecek stratejilerin tasarlanmasında, bu kişilerin spor deneyimlerini arttırıcı öğelerin kullanılmasının verimli olacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Gönüllülük motivasyonunun artması için, okullarda gönüllülük ya da sosyal sorumluluk faaliyetleri kapsamında kulüpler açılabilir ve gönüllülük gerektirecek organizasyonlarda görev alınabilir.
- Üniversite öğrencilerinin gönüllük organizasyonlarına daha fazla katkı sağlamaları için ulaşım, konaklama ve beslenme gibi araçlar, dışsal ödüller

olarak kullanılabilir.

- Yukarıdaki iki uygulama önerisi kısa vadede gönüllülüğü teşvik edecek olup, uzun vadede de gönüllülüğün spor kültürüne yerleşmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Allen, N. J., ve Rushton, J. P. (1983).** Personality Characteristics of Community Mental Health Volunteers: A Review. *Journal of Voluntary Action Research*, Vol. 12, no. 1, pp. 36–49. <https://doi.org/10.1177%2F089976408301200106>
- Alpar, R. (2010).** *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik*. Ankara: Detay.
- Alpman, C. (1972).** *Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Anderson, J. C., ve Moore, L. F. (1978).** The Motivation To Volunteer. *Journal of Voluntary Action Research*, Vol. 7, no. 3-4, pp. 120–129. <https://doi.org/10.1177%2F089976407800700312>
- Angosto, S., Bang, H., Bravo, G. A., Díaz-Suárez, A., & López-Gullón, J. M. (2021).** Motivations and Future Intentions in Sport Event Volunteering: A Systematic Review. *Sustainability*, Vol. 13, no. 22, pp. 1-18, 12454. <https://doi.org/10.3390/su132212454>
- Angosto, S., Díaz-Suárez, A., & López-Gullón, J. (2021).** Motivation and satisfaction in university sports volunteering. *Journal of Human Sport and Exercise*, 0, in press. <https://doi.org/10.14198/jhse.2023.181.13>
- Aronson, E., Wilson, T. D., ve Akert, R. M. (2012).** *Social Psychology* Pearson Higher Ed.
- Atçı, D., Yenipınar, U. & Unur, K. (2014).** Gönüllü Olma Nedenleri: Mersin 2013 - XVII. Akdeniz Oyunları Örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, s. 42-56.
- Australian Bureau of Statistics. (2002).** Involvement in Organised Sport and Physical Activity, **Cat. No. 6285.0**, Canberra: Commonwealth of Australia.
- Avan, Ş. K., & Kalenderoğlu, İ. (2018).** Yabancı Öğrencilerin Kelime İlişkilendirme Testi ile Türk Kültürü Konusundaki Bilişsel Yapılarının Belirlenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Vol. 7, no. 19, s. 51-64.
- Bang, H., Alexandris, K., & Ross, S. D. (2008).** Validation of the revised volunteer motivations scale for international sporting events (VMS-ISE) at the Athens 2004 Olympic Games. *Event management*, Vol. 12, no. 3-4, pp. 119-131. <https://doi.org/10.3727/152599509789659759>
- Bang, H., ve Chelladurai, P. (2009).** Development and Validation of the Volunteer Motivations Scale for International Sporting Events (VMS-ISE). *International Journal of Sport Management and Marketing*, Vol. 6, no. 4, pp. 332-350. <https://dx.doi.org/10.1504/IJSMM.2009.030064>

- Bang, H., ve Ross, S. D. (2009).** Volunteer Motivation and Satisfaction. *Journal of Venue and Event Management*, Vol. 1, no. 1, pp. 61-77.
- Barlow, J., ve Hainsworth, J. (2001).** Volunteerism Among Older People with Arthritis. *Ageing & Society*, Vol. 21, no. 2, pp. 203-217. <https://doi.org/10.1017/S0144686X01008145>
- Barsbuğa, Y. (2016).** Evaluation Of Motivation Among Individuals Voluntarily Assigned In Recreative Activities. The 2nd International Conference on the Changing World and Social Research (ICWSR'2016), October, 14 – 16, 2016, Barcelona-Spain.
- Bektaş, S. (2021).** Spor etkinliklerinde gönüllülük motivasyonu. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, Türkiye.
- Berber, S. (2016).** Spor Etkinliklerinde Gönüllü Motivasyonu: 2011 Avrupa Gençlik Olimpiyatları Örneği. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.
- Blum, A. F., ve McHugh, P. (1971).** The Social Ascription of Motives. *American Sociological Review*, Vol. 36, no. 1, pp. 98-109. <https://doi.org/10.2307/2093510>
- Bulut, B. A. (2021).** Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin kişilik özelliklerinin sporda gönüllülük motivasyonları üzerine etkisinin incelenmesi (İstanbul örneği) Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Bülbül, A. (2019).** Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlik liderlerinin lider yönetici ve gönüllülük davranışlarının motivasyonel faktörler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye.
- Caldwell, L. L., & Andreck, K. L. (1994).** Motives for initiating and continuing membership in a recreation-related voluntary association. *Leisure Sciences*, Vol. 16, no. 1, pp. 33-44. <https://doi.org/10.1080/01490409409513215>
- Carstensen, L. L., Isaacowitz, D. M., ve Charles, S. T. (1999).** Taking Time Seriously: A Theory of Socioemotional Selectivity. *American Psychologist*, Vol. 54, no. 3, pp. 165. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.54.3.165>
- Chacón, F., Gutiérrez, G., Sauto, V., Vecina, M. L., ve Pérez, A. (2017).** Volunteer Functions Inventory: A Systematic Review. *Psicothema*, Vol. 29, no. 3, pp. 306-316. <https://doi.org/10.7334/psicothema2016.371>
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., ve Miene, P. (1998).** Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 74, no. 6, pp. 1516. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.74.6.1516>
- Clary, E. G., ve Snyder, M. (1991).** A Functional Analysis of Altruism and Prosocial Behavior: The case of Volunteerism in M. S. Clark (Ed.) *Prosocial Behaviour*. Sage Publication Inc., pp. 119-148.

- Cnaan, R. A., & Goldberg-Glen, R. S. (1991).** Measuring motivation to volunteer in human services. *The journal of applied behavioral science*, Vol. 27, no. 3, pp. 269-284. <https://doi.org/10.1177/0021886391273003>
- Cnaan, R. A., Handy, F., ve Wadsworth, M. (1996).** Defining Who is a Volunteer: Conceptual and Empirical Considerations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 25, no. 3, pp. 364-383. <https://doi.org/10.1177/0899764096253006>
- Cnaan, R. A., ve Goldberg-Glen, R. S. (1991).** Measuring Motivation to Volunteer in Human Services. *The Journal of Applied Behavioral Science*, Vol. 27, no.3, pp. 269-284. <https://doi.org/10.1177/0021886391273003>
- Cuskelly, G., Harrington, M. & Stebbins, R.A. (2002).** Changing levels of organizational commitment amongst sport volunteers: A serious leisure approach, *Leisure/Loisir*, Vol. 27, no. 3-4, pp. 191-212. <https://doi.org/10.1080/14927713.2002.9651303>
- Cuskelly, G., Hoyer, R., ve Auld, C. (2006).** Working with Volunteers in Sport: Theory and Practice. Routledge.
- Cuskelly, G., ve Harrington, M. (1997).** Volunteers and Leisure: Evidence of Marginal and Career Volunteerism in Sport. *World Leisure & Recreation*, Vol. 39, no. 3, pp. 11-18. <https://doi.org/10.1080/10261133.1997.9674073>
- Daria, T., & Maria, P. (2020).** Features Of Sport Volunteers' Motivation In The Large Russian Region. In F. Uslu (Ed.), 7th International Conference On Education And Social Sciences (INTCESS 2020) (pp. 134-139). International Organization Center of Academic Research.
- Davies, J. (1998).** The Value of Volunteers. *Australian Parks & Recreation*, Vol. 34, no. 1, pp. 33-35.
- Dingle, A., Sokolowski, W., Saxon-Harrold, S. K., Smith, J. D., ve Leigh, R. (2001).** Measuring Volunteering: A Practical Toolkit. *Washington DC and Bonn, Germany: Independent Sector and United Nations Volunteers*.
- Doherty, A. (2009).** The Volunteer Legacy of a Major Sport Event. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, Vol. 1, no. 3, pp. 185-207. <https://doi.org/10.1080/19407960903204356>
- Downward, P., Lumsdon, L. & Ralston, R. (2005)** Gender differences in sports event volunteering: insights from Crew 2002 at the XVII Commonwealth Games, *Managing Leisure*, Vol. 10, no. 4, pp. 219-236, <https://doi.org/10.1080/13606710500348086>
- Er, B. & Güzel Gürbüz, P. (2021).** Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllü Motivasyonu ile Serbest Zaman Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, s. 152-172. DOI: 10.25307/jssr.906958
- Erkal, M., Güven, Ö., ve Ayan, D. (1998).** *Sosyolojik Açından Spor*. Ankara: Der Yayınları.
- Erturan Öğüt, E., Yenel, F. & Kocamaz, S. (2013).** The Reasons for and the Benefits of Participation of the Volunteers in Turkish Sport Federations:

An Evaluation Related to Serious Leisure Theory. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, Cilt 4, Sayı 1, s. 48-76.

- Esmond, J., ve Dunlop, P. (2004).** Developing the Volunteer Motivation Inventory to Assess the Underlying Motivational Drives of Volunteers in Western Australia.
- Fairley, S., Kellett, P., ve Green, B. C. (2007).** Volunteering Abroad: Motives for Travel to Volunteer at the Athens Olympic Games. *Journal of Sport Management*, Vol. 21, no. 1, pp. 41-57. <https://doi.org/10.1123/jsm.21.1.41>
- Farrell, J. M., Johnston, M. E., ve Twynam, G. D. (1998).** Volunteer Motivation, Satisfaction, and Management at an Elite Sporting Competition. *Journal of Sport Management*, Vol. 12, no. 4, pp. 288-300. <https://doi.org/10.1123/jsm.12.4.288>
- Fıratlı, J. (1988).** *Olimpik Hareket*. İstanbul: Hürriyet Gazetesi Matbaası.
- Fişne, M. (2017).** Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma. Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Türkiye.
- Fişne, M. & Karagöz, Y. (2016).** Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s. 1-16. DOI: 10.25307/jssr.271322
- Frisch, M. B., & Gerrard, M. (1981).** Natural helping systems: A survey of Red Cross volunteers. *American Journal of Community Psychology*, Vol. 9, no. 5, pp. 567-579. <https://doi.org/10.1007/BF00896477>
- Frisch, M. B., ve Gerrard, M. (1981).** Natural Helping Systems: A Survey of Red Cross Volunteers. *American Journal of Community Psychology*, Vol. 9, no. 5, pp. 567. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/BF00896477>
- Gidron, B. (1978).** Volunteer Work and Its Rewards. *Volunteer Administration*, Vol. 11, no. 3, pp. 18-32.
- Gil-Lacruz, A. I., Marcuello, C., & Saz-Gil, M. I. (2019).** Gender Differences in European Volunteer Rates. *Journal of Gender Studies*, Vol. 28, no. 2, pp. 127-144. <https://doi.org/10.1080/09589236.2018.1441016>
- Gillespie, D. F., & King, A. E. (1985).** Demographic understanding of volunteerism. *Journal of Sociology and Social Welfare*, Vol. 12, no. 4, pp. 798-816. <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol12/iss4/8>
- Gottlieb, D. (1974).** The Socialization and Politicization of Vista Volunteers: Sex and Generational Differences. *Journal of Voluntary Action Research*, Vol. 3, no. 1, pp. 1-9. <https://doi.org/10.1177%2F089976407400300101>
- Güngör, N. (2014).** Spor Organizasyonlarındaki Gönüllülük Kavramı ve Türkiye'deki Yansımaları. Doktora tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, Türkiye.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018).** *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz*. Ankara: Seçkin.

- Handy Femida, Cnaan Ram A., Brudney Jeffrey L., Ascoli Ugo, Meijs Lucas C. ve Ranade S. (2000).** Public Perception Of "Who is A Volunteer": An Examination Of The Net-Cost Approach From A Cross-Cultural Perspective. *Voluntas*. Vol. 11, no. 1, pp. 45-65. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1008903032393>
- Herzberg, F. (1966).** *Work and the Nature of Men*. Cleveland: World.
- Hiller, H. H. (2006).** Post-Event Outcomes and The Post-Modern Turn: The Olympic and Urban Transformation, *European Sport Management Quarterly*, Vol. 6, no.4, pp. 317-332. <https://doi.org/10.1080/16184740601154458>
- Holmes, K., Smith K., Lockstone-Binney, L. ve Baum, T. (2010).** Developing The Dimensions of Tourism Volunteering. *Leis. Sci.* Vol. 32, no. 3, pp. 255–269. <http://doi.org/10.1080/01490401003712689>
- Hook, J. L. (2004).** Reconsidering the Division of Household Labor: Incorporating Volunteer Work and Informal Support. *Journal of Marriage and Family*, Vol. 66, no. 1, pp. 101-117. <https://doi.org/10.1111/1467-6478.00050-i1>
- Horton-Smith, D. (1981).** Altruism, Volunteers, and Volunteerism. *Journal of voluntary action research*, Vol. 10, no. 1, pp. 21-36. <https://doi.org/10.1177%2F089976408101000105>
- Howarth, E. (1976).** Personality Characteristics of Volunteers. *Psychological Reports*, Vol. 38, no. 3, pp. 855-858. <https://doi.org/10.2466%2Fpr0.1976.38.3.855>
- Jarvie, G. (2003).** Communitarianism, Sport and Social Capital: Neighbourly Insights into Scottish Sport. *International review for the sociology of sport*, Vol. 38, no. 2, pp. 139-153. <https://doi.org/10.1177%2F1012690203038002001>
- Jenner, J. R. (1982).** Participation, Leadership, and the Role of Volunteerism Among Selected Women Volunteers. *Journal of Voluntary Action Research*, Vol. 11, no. 4, pp. 27–38. <https://doi.org/10.1177%2F089976408201100404>
- Karaküçük, S. (1989)** *Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları*, Ankara: Şahşi Yayın.
- Karniol, R., Grosz, E., ve Schorr, I. (2003).** Caring, Gender Role Orientation, and Volunteering. *Sex roles*, Vol. 49, no. 1, pp. 11-19.
- Katz, D. (1960).** The Functional Approach to The Study of Attitudes. *Public Opinion Quarterly*, Vol. 24, no. 2, pp. 106-204.
- Kılıçgil, E. (1998).** *Sosyal çevre-spor ilişkileri*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Kim, M., Zhang, J. J. ve Connaughton, D. P. (2010).** Comparison of Volunteer Motivations in Different Youth Sport Organization. *European Sport Management Quarterly*. Vol. 10, no. 3, pp. 343-365. <https://doi.org/10.1080/16184741003770198>
- Koryürek, C. (1996).** *Eski Olimpiyatlar, Modern Olimpiyatlar, Olimpiyatlarda Türkler*. İstanbul: Arçelik Yayınevi.

- Low, N., Butt, S., Ellis, P., ve Davis Smith, J. (2007).** *Helping out: A National Survey of Volunteering and Charitable Giving*. London: Cabinet Office.
- Mallen, C., ve Adams, L. J. (2008).** *Sport, Recreation and Tourism Event Management: Theoretical and Practical Dimensions*. Oxford: Elsevier Inc.
- Maslow, A. H. (1954).** *Motivation and personality*. New York: Harper.
- Mirsafian, H., & Mohamadinejad, A. (2012).** Sport volunteerism: a study on volunteering motivations in university students. *Journal of Human Sport and Exercise*, Vol. 7, no. 1proc, S73-S84. <https://doi.org/10.4100/jhse.2012.7.Proc1.09>
- Morrow-Howell, N., ve Mui, A. C. (1989).** Elderly Volunteers: Reasons for Initiating and Terminating Service. *Journal of gerontological social work*, Vol. 13, no. 3-4, pp. 21-34. https://doi.org/10.1300/J083V13N03_03
- Musick, M. A., ve Wilson, J. (2008).** *Volunteers: A Social Profile*. Bloomington: Indiana University Press.
- Mussen, P. ve Eisenberg-Berg, N. (1977).** *The Roots of Prosocial Behavior in Children*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Noordegraaf, M. A. (2016).** Volunteering: Is it a waste of time or best experience ever. *The Sport Journal*, Vol. 19, pp. 1-16.
- Okada, A., Ishida, Y., Yamauchi, N., Grönlund, H., Zhang, C., & Krasnopolskaya, I. (2021).** Episodic Volunteering in Sport Events: A Seven-Country Analysis. *Voluntas: international journal of voluntary and nonprofit organizations*, s. 1–13. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s11266-021-00428-5>
- Oliver, P. (1984).** " If you don't do it, nobody else will": Active and token contributors to local collective action. *American sociological review*, Vol. 49, no. 5, pp. 601-610. <https://doi.org/10.2307/2095418>
- Omoto A. M., Snyder M. ve Martino S. C. (2000).** Volunteerism and the Life Course: Investigating Age-Related Agendas for Action, *Basic and Applied Social Psychology*, Vol. 22, no. 3, pp. 181-197. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1207/15324830051036081>
- Özdilek, Ç., Entürk, A. ve Döşyılmaz, E. (2015).** Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihsel Gelişimi ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 9, s. 1-15.
- Penner, L. A., ve Finkelstein, M. A. (1998).** Dispositional and Structural Determinants of Volunteerism. *Journal of personality and social psychology*, Vol. 74, no.2, pp. 525. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.74.2.525>
- Pierce, D., Johnson, J., Felver, N., Wanless, E., & Judge, L. (2014).** Influence of volunteer motivations on satisfaction for undergraduate sport management students. *Global Sport Business Journal*, 2(2), 63-72.

- Porter, L. W., Bigley, G. A., ve Steers, R. M. (2003).** Motivation and Work Behavior. Profile of Illinois: An Engaged State. Report of the Illinois Civic Engagement Project. 2001. <http://civic.uis.edu/report/release.htm>
- Reeser, J. C., Berg, R. L., Rhea, D., & Willick, S. (2005).** Motivation and satisfaction among polyclinic volunteers at the 2002 Winter Olympic and Paralympic Games. *British journal of sports medicine*, Vol. 39, no. 4, pp. 1-5. DOI: 10.1136/bjism.2004.015438
- Riessman, F. (1965).** The "Helper" Therapy Principle. *Social work*, Vol. 10, no. 2, pp. 27-32.
- Ringuet-Riot, C., Cuskelly, G., Auld, C., ve Zakus, D. H. (2014).** Volunteer Roles, Involvement and Commitment in Voluntary Sport Organizations: Evidence of Core and Peripheral Volunteers. *Sport in society*, Vol. 17, no. 1, pp. 116-133. <https://doi.org/10.1080/17430437.2013.828902>
- Robbins, S. P. ve Judge, T. A. (2012).** *Örgütsel Davranış*. (Çev. İnci Erdem). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Rowe, D. (1996).** *Popüler Kültürler, Rock ve Sporda Haz Politikası*. (Çev., M. Küçük) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sarol H., Ekinci E., Karaküçük S. (2011).** Otistik Çocuklar Spor Eğitim Projesi'ne Gönüllü Olarak Katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*. Cilt 13, Ek Sayı, s. 67-73.
- Scanlon, T. F. (2006).** Sports and Media in the Ancient World. 3-19 in A.A. Raney and J. Bryant (ed.) *Handbook of Sports and Media*. Mahwah, NJ and London, UK: Lawrence Erlbaum Associates, Inc. pp. 3-19.
- Skirstad, B. & Hanstad, D.V. (2013).** Gender matters in sport event volunteering, *Managing Leisure*, Vol. 18, no. 4, pp. 316-330, <https://doi.org/10.1080/13606719.2013.809188>
- Smith, D. H. (1981).** Altruism, volunteers, and volunteerism. *Journal of Voluntary Action Research*, Vol. 10, no. 1, pp. 21-36. <https://doi.org/10.1177/089976408101000105>
- Smith, M., Bruner, J., & White, R. (1956).** *Opinions and Personality*. New York: John Wiley.
- Smith, N.L., Cohen, A. & Pickett, A.C. (2014).** Exploring the motivations and outcomes of long-term international sport-for-development volunteering for American Millennials, *Journal of Sport & Tourism*, Vol. 19, no. 3-4, pp. 299-316. <https://doi.org/10.1080/14775085.2016.1143865>
- Solberg, H. A. (2003).** Major Sporting Events: Assessing the Value of Volunteers Work. *Managing leisure*, Vol. 8, no. 1, pp. 17-27. <https://doi.org/10.1080/1360671032000075216>
- Sport England. (2003).** Sports Volunteering In England In 2002. A Summary Report. <https://sportengland-production-files.s3.eu-west-2.amazonaws.com/s3fs-public/valuing-volunteering-in-sport-in-england-summary-report.pdf>

- Stewart, B., Nicholson, M., Smith, A., ve Westerbeek, H. (2004).** *Australian sport-better by design?: the evolution of Australian sport policy.* London: Routledge.
- Strigas, A. D., ve Jackson Jr, E. N. (2003).** Motivating Volunteers to Serve and Succeed: Design and Results of a Pilot Study that Explores Demographics and Motivational Factors in Sport Volunteerism. *International Sports Journal*, Vol. 7, no. 1, pp. 111.
- Tapp, J. T., & Spanier, D. (1973).** Personal characteristics of volunteer phone counselors. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol. 41, no. 2, pp. 245–250. <https://doi.org/10.1037/h0035137>
- Tekin, A., ve Tekin, G. (2014).** Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, s. 121-140.
- Thompson III, A. M. (1993).** Volunteers and Their Communities: A Comparative Analysis of Volunteer Fire Fighters. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 22, no. 2, pp. 155-166. <https://doi.org/10.1177%2F089976409302200205>
- Tilly, C. (2001).** “Do Unto Others.” in, Giugni M. ve Passy F. (ed.), *Political Altruism? Solidarity Movements in International Perspective*, Landham, Md.: Rowman and Littlefield, pp. 27–47.
- Treuren, G. and Monga, M. (2002).** Are Special Event Volunteers Different from Non- SEO Volunteers? Demographic Characteristics of Volunteers in Four South Australian Special Event Organizations, Sydney: Author.
- Türk Dil Kurumu. (2022).** Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/>
- Uslu, H., Tunç, T., Çon, M., Taşmektepligil, M. Y. & Ermiş, A. (2020).** Evaluation of The Factors Affecting Voluntary Participation in Sports Events in Turkey: Case of Vodafone 39th Istanbul Marathon. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, Cilt 22, Sayı 3, s. 444-451. DOI: 10.15314/tsed.701292
- Wang, P. Z. (2004).** Assessing Motivations For Sports Volunteerism. *Advances in Consumer Research*. Vol. 31 pp. 420-425
- Williams, P. W., Dossa, K. B., ve Tompkins, L. (1995).** Volunteerism and Special Event Management: A Case Study of Whistler's Men's World Cup of Skiing. *Festival Management and Event Tourism*, Vol. 3, no. 2, pp. 83-95.
- Winniford, J. C., Carpenter, D. S., ve Grider, C. (1997).** Motivations of College Student Volunteers: A Review. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, Vol. 34, no. 2, pp. 135-147. <https://doi.org/10.2202/1949-6605.1015>
- Wymer, W. (2011).** The İmplications of Sex Differences on Volunteer Preferences. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol. 22, no. 4, pp. 831-851.
- Yetim, A. A. (2000).** Sporun Sosyal Görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s. 63-72.

Yıldız, A. (2015). Volunteers Motivation and Sense of Community in a Sports Event, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

İnternet Kaynakları

International Olympic Committee. (2012). Volunteers: Helping to make the Games happen. Alındığı Tarih: 18 Nisan 2022. <https://olympics.com/ioc/news/volunteers-helping-to-make-the-games-happen>

International Olympic Committee. (2014). Athens 2004 Volunteers in full swing. Alındığı Tarih: 18 Nisan 2022. <https://olympics.com/ioc/news/athens-2004-volunteers-in-full-swing>

International Olympic Committee. (2021). Spirit of volunteering continues in Tokyo. Alındığı Tarih: 18 Nisan 2022. <https://olympics.com/ioc/news/spirit-of-volunteering-continues-in-tokyo>

Yan, Z., ve Chen, L. (2008). Smiling Volunteers Win Another Olympic Gold for Beijing. Alındığı Tarih: 18 Nisan 2009. <http://en.people.cn/90002/94411/95075/6476776.html>

EKLER

Ek 1: Etik Onay Formu

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul

Sayı : E-71457743-050.01.04-2022.137548.3 -276
Konu : Etik Kurul Kararı (Dr. Öğr. Üyesi Nilay UTLU)

12/01/2022

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nilay UTLU

Üniversitemiz Etik Kurulunun 11.01.2022 tarihli 2022/1 sayılı toplantısında; "Üniversite Öğrencilerinin Spor Organizasyonlarına Gönüllü Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi" adlı başvurusu görüşüldü. Yapılan görüşme sonunda: "Üniversite Öğrencilerinin Spor Organizasyonlarına Gönüllü Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi" adlı başvurunun etik olarak uygun olduğuna katılanların oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Fazıl Kerim ATAMER
Etik Kurul Başkanı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:
EE816CA5-6DD1-4FE1-91A1-437136C13422
Adres: Cumhuriyet Mah. İlbahar Sok. No1
Telefon No: 444 5 438
Faks No: 0216 452 87 17
e-Posta: info@gedik.edu.tr
KEP Adresi: gedikuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-gedik-universitesi/esi-ebvg>

Ayrıntılı bilgi için: Eda SARI
Fakülte Sekreter V.
Telefon No: 444 5 438

Ek 2: Katılımcılara Yönelik Kişisel Bilgiler Formu

Değerli Katılımcı;

Bu anket formu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Toplanacak veriler gizlilik içinde değerlendirilecek ve sadece akademik amaçlı kullanılacaktır.

Bu anket spor organizasyonlarına gönüllü olma nedenlerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır. Aşağıda bireylerin bu organizasyonda neden gönüllü olduklarıyla ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen, önce demografik özelliklerinize dair soruları, sonra da neden gönüllü olduğunuzla ilgili değerlendirmenizi 1- hiç katılmıyorum ile 7- tamamen katılıyorum arasında derecelendirdikten sonra cevap kağıdındaki uygun yere işaret koyarak belirtiniz.

Araştırma sonuçlarının etkilenmemesi için, bütün soruların eksiksiz ve doğru bir şekilde cevaplanması gerekmektedir. Bu konudaki hassasiyetiniz ve katılımınız için teşekkür ederiz.

Yaşınız	(.....)			
Cinsiyetiniz	Erkek ☐	Kadın ☐		
Spora Başlama Yaşınız	(.....)			
Üniversiteniz	Devlet ☐	Vakıf ☐		
Gelir düzeyi (TL)	0-1999 ☐	2000-3999 ☐	4000-5999 ☐	6000 ve üstü ☐
Bölümünüz	Antrenörlük ☐	Beden Eğitimi Öğretmenliği ☐	Spor Yöneticiliği ☐	Rekreasyon ☐

Ek 3: Spor Organizasyonları için Gönüllü Motivasyonları Ölçeği

	Hiç Katılmıyorum			Tamamen Katılıyorum			
	1	2	3	4	5	6	7
1- Ülkemin uluslararası prestij kazanmasına yardımcı olmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
2- Faydalı bir şeyler yapmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
3- Başkalarına yardım etmenin önemli olduğuna inandığım için.	1	2	3	4	5	6	7
4- Elimden geldiğince yardım etmek istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
5- Ülkeme olan bağlılığımın dolaylı.	1	2	3	4	5	6	7
6- Spor etkinlikleri içinde yer almak hoşuma gittiği için.	1	2	3	4	5	6	7
7- Diğer insanlarla ilişkilerimi geliştirmek istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
8- Ülkemin ilgili organizasyona ev sahipliği yapmasından gurur duyduğum için.	1	2	3	4	5	6	7
9- Ücretsiz bilet / serbest giriş hakkı istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
10- Organizasyonda ücretsiz dağıtılan yemeklerden almak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
11- Gönüllülük deneyimi öz geçmişimde iyi görüneceği için.	1	2	3	4	5	6	7
12- Diğer insanlarla etkileşimde bulunmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
13- Kariyerimde veya iş hayatımda yardımcı olabilecek yeni bağlantılar kurabilmek için.	1	2	3	4	5	6	7
14- Sporunu sevdiğim için.	1	2	3	4	5	6	7
15- İşimle ilgili deneyim kazanmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
16- Bazı pratik beceriler kazanmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
17- Gönüllüyüm, çünkü ülkeme olan sevgim, ülkem için büyük bir organizasyon gerçekleştirmesine yardım etmemi sağlıyor.	1	2	3	4	5	6	7

18- Gönüllüyüm, çünkü ülkemle gurur duyduğumu göstermek istiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
19- Herhangi bir işte faydalı olabilecek deneyim kazanmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
20- Sporla ilgili her türlü organizasyonu sevdiğim için.	1	2	3	4	5	6	7
21- Yeni insanlarla tanışmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
22- Organizasyona ait lisanslı giysilerden almak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7
23- Organizasyonun düzenlendiği branş/spor dalı ile ilgili her türlü organizasyonu sevdiğim için.	1	2	3	4	5	6	7
24- Gönüllüyüm, çünkü gönüllülük daha iyi bir toplum meydana getiriyor.	1	2	3	4	5	6	7
25- Farklı insanlarla çalışmak istediğim için.	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇMİŞ

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : İstanbul Gedik Üniversitesi

MESLEKİ DENEYİM:

- Öğretmenlik
- Antrenörlük

